

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr.....

Rady Gminy Rejowiec Fabryczny

z dnia

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY REJOWIEC FABRYCZNY
NA LATA 2024-2030**

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE	4
II. REGULACJE PRAWNE	4
2.1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII	4
2.2. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	5
III. CHARAKTERYSTYKA GMINY REJOWIEC FABRYCZNY	11
3.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	11
3.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	12
3.3. OŚWIATA	13
3.4. OPIEKA ZDROWOTNA	15
3.5. BEZPIECZEŃSTWO	16
3.6. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	17
3.7. KULTURA I SPORT	18
3.8. TURYSTYKA I REKREACJA	19
3.9. RYNEK PRACY	21
3.10. GOSPODARKA	22
IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE REJOWIEC FABRYCZNY	24
4.1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA	24
4.2. RODZINY W SYSTEMIE POMOCY SPOŁECZNEJ	24
4.3. BEZROBOCIE	28
4.4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	30
4.5. DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	34
4.6. WSPIERANIE SENIORÓW	34
4.7. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	36
4.8. BEZDOMNOŚĆ	38
4.9. WSPIERANIE RODZINY – PIECZA ZASTĘPCZA	39
V. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE”	41
VI. ANALIZA SWOT	54
VII. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	59
7.1. MISJA	59
7.2. WIZJA	59
7.3. CEL GŁÓWNY	60

7.4. CELE STRATEGICZNE	60
VIII. WDROŻENIE, MONITORING, EWALUACJA.....	66
8.1. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	67
IX. RAMY FINANSOWE STRATEGII	69
X. ZAKOŃCZENIE	70
XI. SPIS TABEL I WYKRESÓW	71

I. WPROWADZENIE

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r. poz. 901 ze zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m. in.: **„opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”**. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać Strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań,

II. REGULACJE PRAWNE

2.1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m. in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2.2. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Uwarunkowania programowe lokalnej polityki społecznej znajdują swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Stanowią one kierunkowe wytyczne dla działań jednostek samorządu terytorialnego, zapewniając spójność działań i realizację nadrzędnych celów polityki poszczególnych szczebli.

Należy pamiętać, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024 –2030 nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego treść będzie dotyczyła mieszkańców. Analiza dokumentów programowych i strategicznych, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim oraz powiatowym pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2023-2028

Głównym celem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Rejowiec Fabryczny jest wzrost poziomu życia mieszkańców oraz poprawa atrakcyjności obszaru rewitalizacji poprzez kompleksową odnowę społeczną, przestrzenną, środowiskową i infrastrukturalną.

W ramach celu głównego zidentyfikowano 3 cele strategiczne:

1. Aktywizacja społeczna.
2. Odnowa przestrzeni publicznej i dostosowanie infrastruktury do potrzeb mieszkańców.
3. Aktywna ochrona środowiska naturalnego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 stanowi podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Przewidziano w niej rozwój kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi) przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych). Jednym z celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (są to obszary

zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035r.)

Strategia Rozwoju Usług Społecznych została przyjęta w dniu 7 czerwca 2022 roku przez Radę Ministrów. Jej głównym celem jest deinstytucjonalizacja, czyli przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wśród najważniejszych założeń tego dokumentu można wskazać:

- zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia niepełnosprawności,
- stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Dokument został przyjęty w dniu 13 września 2021 roku przez Radę Ministrów. Priorytety w nim określone koncentrują się na zagadnieniach takich jak przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu, usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej, a także wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz wsparcie integracji na rynku pracy.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku.

Ekonomia Solidarności Społecznej

Cel główny programu brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”. Będzie on realizowany poprzez cele szczegółowe:

- 1) Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
- 2) Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 3) Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
- 4) Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

W świetle Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej uwolnienie potencjału sektora ekonomii społecznej i solidarnej wymaga podjęcia skoordynowanych działań, dzięki którym rozwijać się będą cechy podmiotów działających w sektorze, takie jak zdolność do aktywizacji i reintegracji traktowanych podmiotowo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; koncentracja na potrzebach społeczności lokalnych oraz bazowanie na ich zasobach, działania na rzecz dobra wspólnego przez m.in. realizację zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego, a także samodzielność, samopomoc i samowystarczalność. Aspekty te są ważne i w związku z tym niejednokrotnie przywoływane również w strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Główny cel tego dokumentu stanowi poprawa jakości życia Polaków, przy czym jakość życia jest tu rozumiana kompleksowo jako dobrostan w różnych obszarach życia: długości życia w ogóle, długości życia w zdrowiu, większej satysfakcji z wykonywania pracy, lepszych warunków łączenia kariery zawodowej z życiem prywatnym i rodzinnym, sprawnej sieci bezpieczeństwa socjalnego nastawionej na pomoc, której celem jest zwiększenie szans na aktywność społeczną i zawodową i dbałość o przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia, dostępności dóbr i usług publicznych bez względu na status rodzinny i miejsce zamieszkania, otwartych warunków uczestnictwa w życiu publicznym, bezpieczeństwa dochodów na starość, środowiskowego poczucia równowagi w odniesieniu do warunków krajobrazowych, naturalnego stanu otoczenia oraz

żywności, udziału w kulturze (co jest ważne dla prorozwojowego potencjału kreatywności), poczucia satysfakcji z życia.

Osiągnięcie wskazanego celu będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach: konkurencyjności i innowacyjności, równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa.

Program rządowy Dostępność Plus 2018-2025

Program został ustanowiony Uchwałą nr 102/2018 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2018 roku. Jego główny cel stanowi poprawa dostępności przestrzeni publicznej, produktów i usług w głównych obszarach wsparcia takich jak architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja i usługi. Dostępność dotyczy w szczególności osób na wózkach inwalidzkich, poruszających się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się osób niewidomych i słabo widzących, osób głuchych i słabo słyszących, osób głucho - niewidomych, osób z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi, osób starszych i osłabionych chorobami, kobiet w ciąży, osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi, osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego) oraz osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci).

Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – uczestnictwo – solidarność

Dokument przyjęty Uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 roku. Cel polityki społecznej wobec osób starszych stanowi podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Obszary dotyczące ogółu osób starszych to m.in. kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie, uczestnictwo w życiu społecznym, tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, profilaktyka chorób, promocja zdrowia, zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego, tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej, a także działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze). Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnymi osób starszych to w szczególności ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnymi osób starszych, zapewnienie optymalnego

dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych, a także system wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030

Głównym celem Strategii, przyjętej w dniu 16 lutego 2021 roku przez Radę Ministrów, jest włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Dokument składa się z ośmiu priorytetów, takich jak niezależne życie, dostępność, edukacja, praca, warunki życia i ochrona socjalna, budowanie świadomości oraz koordynacja. W ich ramach planowane są takie działania jak np. zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym, przeprowadzenie procesu deinstytucjonalizacji, wczesna pomoc, edukacja włączająca, aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, modyfikacja i uzupełnienie systemu wsparcia zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu się niepełnosprawności, dostęp do usług zdrowotnych oraz zwiększenie efektywności procesu leczenia, profilaktyka i leczenie w obszarze zdrowia psychicznego oraz środowiskowy system wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego i inne.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

Na szczeblu wojewódzkim głównym dokumentem strategicznym jest *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030*, dnia 29 marca 2021r. Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął uchwałą Nr XXIV/406/2021 Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Dokument Strategii opiera się na zmianie podejścia do programowania rozwoju województwa lubelskiego, w którym przyjęto model zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju. Określona w Strategii wizja rozwoju oraz cele strategiczne wynikają z rozpoznania najważniejszych wyzwań, potrzeb i oczekiwań mieszkańców regionu. Fundamentalnym wyzwaniem w tym zakresie jest rozwój zrównoważony terytorialnie, skoncentrowany na wykorzystywaniu lokalnych i regionalnych potencjałów, wzmocnieniu specjalizacji regionalnych oraz wspieraniu innowacji i wykorzystaniu potencjału nauki. Kluczowym zadaniem jest optymalne wykorzystanie potencjału rolniczego, rozwoju miast, poprawy jakości życia oraz poprawa konkurencyjności w otoczeniu krajowym i międzynarodowym. Zmierzenie się ze wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku wyzwaniami będzie możliwe poprzez realizację kompleksowych działań

na wielu płaszczyznach życia społeczno – gospodarczego. W szczególności dotyczyć to będzie poprawy jakości życia mieszkańców, wzmacniania roli województwa lubelskiego w relacjach transgranicznych i międzynarodowych, podnoszenia konkurencyjności gospodarki i integracji wewnętrznej regionu.

Do celów głównych zaliczono: wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziomu ubóstwa w województwie lubelskim do roku 2030, podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa, adaptację systemu wspierającego rodzinę zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i zmianami w otoczeniu zewnętrznym, włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe poprzez działania zwiększające ich aktywność zawodową i społeczną, poprawę jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego, zwiększenie poziomu aktywności obywateli i wspólnot lokalnych oraz wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej i uczynienie z nich istotnego instrumentu wsparcia rozwoju regionu.

Strategia Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2021 - 2026

Strategia Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2021 - 2026 jest dokumentem określającym strategiczne kierunki rozwoju społeczno - gospodarczego w perspektywie długoterminowej, przy uwzględnieniu endogennych potencjałów rozwojowych obszaru. Wyznacza ramy dla konstruowania lokalnej polityki rozwoju, zgodnie z misją, jaką jest realizacja zadań publicznych na najwyższym poziomie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb społeczności lokalnej oraz dążeniem do poprawy jakości życia i rozwoju gospodarczego. Strategia, jako podstawowy dokument dla organów samorządowych, określa cele oraz kierunki działań polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni powiatowej oraz wskazuje obszary problemowe wymagające poprawy.

Do celów głównych Strategii Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2021 - 2026 należy:

1. Zrównoważone wykorzystanie istniejących zasobów dla rozwoju społeczno - gospodarczego.
2. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności lokalnej gospodarki.
3. Wzrost poziomu zatrudnienia i jakości życia mieszkańców powiatu.
4. Podnoszenie kompetencji i zdolności do kooperacji mieszkańców oraz ograniczenie wykluczenia cywilizacyjnego.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Rejowiec Fabryczny jest malowniczo położoną wyżynną gminą wiejską, w południowo – zachodniej części powiatu chełmskiego w województwie lubelskim. Jako samodzielna jednostka terytorialna została powołana do działania decyzją Rady Ministrów w grudniu 1990 roku, oficjalne funkcjonowanie Gminy Rejowiec Fabryczny rozpoczęło się od 1 lipca 1991 roku. Gmina Rejowiec Fabryczny jest jedną z 15 gmin powiatu chełmskiego o łącznej powierzchni 88 km² i graniczy z następującymi gminami:

- zachodnia granica przebiega wzdłuż doliny Wieprza i Kanału Wieprz – Krzna i jest naturalną granicą pomiędzy gminą Rejowiec Fabryczny, a gminą Trawniki;
- od południa granicę stanowi Gmina Łopiennik Górny;
- północną granicę wytycza gmina Siedliszcze;
- wschodnią granicę kończy miasto Rejowiec Fabryczny gdzie mieści się siedziba władz Gminy Rejowiec Fabryczny.

Swoim zasięgiem administracyjnym Gmina Rejowiec Fabryczny obejmuje teren 15 sołectw i jest znacznie zróżnicowana pod względem wielkości miejscowości i ich położenia na obszarze gminy. Największymi miejscowościami są: Pawłów, Liszno, Kanie.

3.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA MIESZKAŃCÓW

Dokonując analizy zachodzących w gminie zmian demograficznych, należy podkreślić, że z roku na rok spada przyrost naturalny. Wpływ na to mają dwie obserwowane tendencje. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się liczby urodzeń, która przyczynia się do spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy zwiększającej się liczbie zgonów, obniża przyrost naturalny. Druga natomiast związana jest z systematycznym wzrostem udziału osób starszych w populacji gminy. Obie tendencje powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m. in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Rejowiec Fabryczny w latach 2020-2022.

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
2020	4212	2164	2048	787
2021	4143	2125	2018	776
2022	4045	2052	1993	759

Źródło: dane UG Rejowiec Fabryczny–ewidencja ludności

Tabela 2. Statystyka mieszkańców według wieku w latach 2020-2022.

Rok	Wiek przedprodukcyjny (osoby do 18 r. ż)	Wiek produkcyjny (od 19 do 59 r.)	Wiek poprodukcyjny (od 60 r. ż i powyżej)	Urodzenia	Zgony
2020	787	2358	1067	34	72
2021	776	2322	1045	43	81
2022	759	2283	1003	23	60

Źródło: dane UG Rejowiec Fabryczny–ewidencja ludności

3.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna w Gminie Rejowiec Fabryczny przedstawia się następująco:

Tabela 3. Gospodarka wodna w latach 2020-2022.

Gospodarka wodna	2020	2021	2022
Długość sieci	80,53 km	81,39 km	81,70 km
Liczba przyłączy	1374 szt.	1405 szt.	1463 szt.
Pobór wody z ujęć	155 295 m ³	163 287 m ³	149 065 m ³

Tabela 4. Gospodarka odpadami komunalnymi w latach 2020-2022.

Gospodarka ściekowa	2020	2021	2022
Długość sieci	18,14 km	18,14 km	23,92 km
Liczba przyłączy	324 szt.	328 szt.	349 szt.
Zrzut ścieków	20 831 m ³	21 346 m ³	21 758 m ³

Tabela 5. Oczyszczalnie ścieków w latach 2020-2022.

Oczyszczalnie ścieków	2020	2021	2022
Liczba Przydomowych oczyszczalni ścieków	279 szt.	282 szt.	286 szt.
Liczba szamb	300 szt.	300 szt.	300 szt.

Tabela 6. Gospodarka gazowa w latach 2020-2022.

Gaz	2020	2021	2022
Długość sieci	5,5 km	5,5 km	5,5 km
Liczba przyłączy	21	21	21

Źródło: dane pozyskane z zasobów UG Rejowiec Fabryczny

Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny znajdują się trzy ujęcia wody:

- ujęcie wody w miejscowości Liszno składające się z dwóch studni wierconych;
- ujęcie wody w miejscowości Pawłów składające się ze studni wierconej;
- ujęcie wody w miejscowości Wólka Kańska - Kolonia składające się z dwóch studni wierconych.

Ujęcia zaopatrują w wodę 100% ludności gminy. Wszystkie miejscowości na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny przyłączone są do do sieci wodociągowej o łącznej długości 81,70 km.

Gmina Rejowiec Fabryczny posiada dwie oczyszczalnie ścieków:

- oczyszczalnia ścieków w miejscowości Pawłów,
- oczyszczalnia ścieków w miejscowość Krasne.

W związku z tym do sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy podłączone są dwie miejscowości Pawłów i Krasne z czego 30% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacji o łącznej długości 23,92 km. Na terenach zabudowy rozproszonej mieszkańcy odprowadzają ścieki do przydomowych oczyszczalni ścieków (286 szt.) oraz zbiorników bezodpływowych - szamb (300 szt.)

3.3. OŚWIATA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem. Gmina Rejowiec Fabryczny nie posiada w zasobach własnych żłobka.

Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny działają łącznie 2 placówki wychowania przedszkolnego oraz 2 punkty przedszkolne:

- Oddział przedszkolny przy publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Kochanowskiego w Pawłowie;
- Oddział przedszkolny przy publicznej Szkole Podstawowej im. Prymasa Tysiąclecia Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Lisznie;
- Punkt przedszkolny przy Szkole Filialnej w Krasnem;
- Punkt przedszkolny przy Niepublicznej Szkole Podstawowej w Wólce Kańskiej.

Tabela 7. Szkoły na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny.

Nazwa placówki	Sprawozdanie SIO 30.09.2020	Sprawozdanie SIO 30.09.2021	Sprawozdanie SIO 30.09.2022
Szkoła Podstawowa w Lisznie	202	198	191
Szkoła Podstawowa w Pawłowie (+SF Krasne)	156	158	144
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Wólce Kańskiej	46	48	57
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Kaniem	12	15	12
Razem	416	419	404

Źródło: dane pozyskane z zasobów UG Rejowiec Fabryczny

Młodzież z gminy ma również możliwość kontynuowania nauki m.in. w Chełmie, Trawnikach, Lublinie, gdzie znajdują się szkoły branżowe, technika i licea. Rodziny które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej mogą skorzystać z udzielanego świadczenia pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym które stanowi zadanie własne gminy, na realizację którego gmina otrzymuje dofinansowanie z budżetu państwa Ministerstwo Edukacji Narodowej wypełniając zadanie dotyczące udzielania pomocy materialnej dla uczniów w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych opiera się na środkach rezerwy celowej budżetu państwa, która zwiększa środki na pomoc materialną realizowaną przez gminy.

3.4. OPIEKA ZDROWOTNA

Znaczna większość mieszkańców Gminy Rejowiec Fabryczny korzysta z porad i pomocy w dwóch niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego w Lisznie, Liszno 57 która świadczy usługi z zakresu:

- Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej - Medycyna rodzinna
- Gabinet pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej
- Punkt szczepień Szczepienia
- Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej
- Oświata i promocja zdrowia - Położnictwo i ginekologia
- Zespół długoterminowej opieki domowej
- Długoterminowa opieka pielęgnacyjna świadczona w domu pacjenta

2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej M. Szyszkowski, A. Jeleń, U. Szyszkowska, J. Dynarek, J. Kargul "Eskulap" s.c. ul. Chelmska 99 22-170 Rejowiec Fabryczny. Placówka oferuje:

Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej

- Leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej - Medycyna rodzinna
- Poradnia (gabinet) pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej.
- Leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej - Pielęgniarstwo rodzinne
- Poradnia (gabinet) położnej podstawowej opieki zdrowotnej
- Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dla dzieci
- Medycyna szkolna - Pielęgniarstwo środowiska nauczania i wychowania
- Poradnia stomatologiczna
- Leczenie stomatologiczne - Stomatologia zachowawcza z endodoncją
- Zespół długoterminowej opieki domowej
- Gabinet diagnostyczno-zabiegowy
- Punkt szczepień
- Zespół domowego leczenia tlenem

Mieszkańcy gminy mają również dostęp do pomocy w sprawach medycznych w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej m. in. w Siedliszczu, Trawnikach i Chełmie. Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny działa obecnie jeden punkt apteczny znajdujący się w miejscowości Liszno.

3.5. BEZPIECZEŃSTWO

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komisariat Policji w Rejowcu Fabrycznym, jako jednostka podległa Komendzie Miejskiej Policji w Chełmie.

Tabela 8. Przepięstwa odnotowane na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny wg rodzaju w latach 2020 – 2022.

Lata	2020	2021	2022
Rodzaj przestępstw:			
Kradzież z włamaniem	2	2	2
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	8	6	7
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	2	3	0
Nietrzeźwi kierujący	7	6	7

Źródło: Komisariat Policji Rejowiec Fabryczny

Tabela 9. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2020 – 2022.

Lata	2020	2021	2022
Spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	23	33	56
Zakłócanie porządku publicznego	29	30	40
Prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu	13	7	10
Razem:	65	70	106

Źródło: Komisariat Policji Rejowiec Fabryczny

Tabela 10. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie w latach 2020 – 2022.

Lata	2020	2021	2022
Przemoc w rodzinie	83	68	63

Źródło: Komisariat Policji Rejowiec Fabryczny

Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny funkcjonuje 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Kanie i Wólka Kańska, oraz od roku 2022 w miejscowości Pawłów.

Tabela 11. Zestawienie zdarzeń na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny w latach 2020 – 2022.

Rodzaj zdarzeń	2020	2021	2022
Požary	42	27	42
Miejscowe zagrożenia	20	44	39
Fałszywe alarmy	3	0	2
Ogółem zdarzeń	65	71	83

Źródło: dane pozyskane z zasobów UG Rejowiec Fabryczny

W przypadku nagłej potrzeby zagrożenia życia i zdrowia Gmina Rejowiec Fabryczny ma trzy możliwości otrzymania pomocy:

- Pogotowie Ratunkowe w Krasnymstawie;
- Pogotowie Ratunkowe w Chełmie;
- Pogotowie Ratunkowe stacjonujące w Siedliszczu.

3.6. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez obszar Gminy Rejowiec Fabryczny przebiega linia kolejowa Warszawa – Lublin – Dorohusk (granica państwa). Główne połączenia drogowe spełnia regionalna droga Rejowiec – Rejowiec Fabryczny – Marynin, łącząc trasę Chełm – Krasnystaw – Zamość – Lwów z trasą Warszawa – Lublin – Chełm – Dorohusk – Kijów. Obsługa pasażerska na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny odbywa się ze stacji położonych w miejscowościach: Rejowiec Fabryczny, Zalesie Krasieńskie, Kanie, Wólka Kańska. Nadmienić tutaj można, że transport kolejowy stanowi główne źródło połączeń zapewniających komunikację z innymi miejscowościami regionu oraz umożliwia mieszkańcom dojazd do pracy jednak tylko tym którzy mieszkają stosunkowo blisko tej trasy. Na 15 sołectw 9 miejscowości ma znacznie utrudnioną możliwość dojazdu do pracy, lekarza, załatwienia urzędowych spraw. Przyczyną tego stanu rzeczy jest znaczna odległość dzieląca daną miejscowość od najbliższej stacji kolejowej, likwidacja połączeń w przewozach pasażerskich obsługiwanych przez PKS oraz brak dogodnych połączeń komunikacji transportowej prywatnej tzw: BUS-y przewozy autobusowe – przewóz pasażerów co w efekcie doprowadziło do wykluczenia komunikacyjnego części obszaru gminy.

3.7. KULTURA I SPORT

Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny w miejscowości Pawłów działa Gminny Ośrodek Kultury im. Ryszarda Kapuścińskiego. W strukturach Gminnego Ośrodka Kultury znajdują się 2 biblioteki publiczne w Lisznie i Pawłowie. Od 2019 roku odbywają się zajęcia dla seniorów, w ramach realizacji programu „Senior +” które stanowią ciekawą alternatywę dla osób które zakończyły pracę zawodową i ich stan zdrowia pozwala na uczestniczenie i korzystanie z bogatej oferty skierowanej właśnie do tej grupy mieszkańców. W swojej ofercie GOK Pawłów ma ponadto do zaoferowania zajęcia rekreacyjno - sportowe skierowane do wszystkich mieszkańców gminy, a także zajęcia edukacyjno – sportowe skierowane do młodzieży i dzieci. GOK Pawłów jest współorganizatorem imprez cyklicznych min. „Jarmarku Pawłowskiego – ginące zawody”, rokrocznie odbywają się także spotkania miłośników twórczości Ryszarda Kapuścińskiego. Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny działają także zespoły ludowe Radość, Echo, Pawłowianki, Seniorki objęte mecenatem GOK-u ośrodek jest współorganizatorem festynów dożynkowych, rodzinnych pikników oraz prowadzi różne inne formy działalności kulturalnej.

W gminie zauważalny jest wzrost aktywności społecznej jej mieszkańców, przejawiający się między innymi członkostwem w stowarzyszeniach, organizacjach Kół Gospodyń Wiejskich. Impulsem do działania stała się świadomość i przeświadczenie o realnych możliwościach wpływu na poprawę poziomu i jakości życia w miejscu zamieszkania. Dotychczasowe badania pozwalają postawić tezę, że poziom tej aktywności jest zróżnicowany przestrzennie m. in. ze względu na wielkość jednostek osadniczych. Wydaje się również, że cechy demograficzne i struktura społeczna może odgrywać pewną rolę w poziomie zaangażowania w działalność na rzecz lokalnych społeczności warunkujących partycypację społeczną mieszkańców gminy.

Na terenie gminy działają 4 stowarzyszenia;

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Rejowiec Fabryczny „AKTYWNI”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi Kanie,
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych w Lisznie,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Pawłowa,

Koła Gospodyń Wiejskich jako jednostki będące najbliższej lokalnej społeczności integrują lokalne społeczności. Prowadzą też inne działania, dzięki którym współpracować mogą różne pokolenia. Nierzadko też zajmują się pomocą innym oraz edukacją. Coraz częściej koła zakładane

są i prowadzone przez młode kobiety, co odmienia wizerunek wsi.

Obecnie na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny aktywnie działa sześć Kół Gospodyń Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich „Wolinianki” z Wólki Kańskiej,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Jazgot” z Liszna,
- Koło Gospodyń „Gołębianki” z Gołębia
- Koło Gospodyń „Krzywowlanki” z Krzywowoli,
- Koło Gospodyń „Bzdunki” z Pawłowa,
- Koło Gospodyń „Jutrzenka” z Krasnego.

Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny działają dwa uczniowskie kluby sportowe przy szkole podstawowej w Lisznie oraz szkole podstawowej w Pawłowie przygotowujące młodzież z terenu naszej gminy do rozgrywek międzygminnych.

W 2015 roku został reaktywowany Gminny Klub Sportowy „START REGENT” gdzie zamiłowanie i doskonalenie swoich umiejętności gry w piłkę nożną mogą udoskonalać dwie grupy: drużyna seniorów, a także drużyna juniorów. Badania socjologiczne oparte na publikacji Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk w 2016 roku wskazują, że organizacje sportowe mogą stanowić ośrodek aktywności obywatelskiej i działań zbiorowych na rzecz środowisk lokalnych oraz pozytywnie wpływać na relacje międzyludzkie.

Na uwagę zasługuje fakt, że mimo sporego wachlarza możliwości stosunkowo niewiele osób z terenu Gminy Rejowiec Fabryczny chce się zaangażować w pracę dla ogółu społeczeństwa lokalnego i bardziej świadomie lub mniej rezygnuje z prawa decydowania o kierunkach i kształcie zmian na terenie gminy.

3.8. TURYSTYKA I REKREACJA

Lokalizacja Gminy Rejowiec Fabryczny na terenie Wyżyny Lubelskiej jest bez wątpienia jej cennym atutem decydującym o jej niezwykłej wartości. Powstały w tym rejonie malowniczy krajobraz to prawdziwy cud natury. Piękno krajobrazu rolniczego, przeuroczych lasów, gruntów ornych po prostu zachwyca. W jej granicach znajduje się obszar Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu który obejmuje dolinę rzeki Wieprz, który otoczony jest licznymi wzniesieniami kredowymi z półkolistym pierścieniem lasów otaczających Pawłów.

Do najważniejszych zabytków Gminy należą:

- Zespół Pałacowo-Parkowy w Kaniem z połowy XIX w. grodzisko zwane "Dworzysko", "Szwedzkie Okopy”;

- Kościół Parafialny Rzymsko - Katolicki pw. św. Piotra i Pawła w Kaniem;
- założenie dworsko-pałacowe w Krasnem z I poł. XIX w.;
- Kościół Parafialny pw. św. Jana Chrzciciela w Pawłowie;
- cmentarz rzymsko-katolicki z początków XX w. w Pawłowie.

Na tym obszarze w miejscowości Kanie znajdują się malowniczo położone stawy rybne o powierzchni ok. 140 ha wchodzące w skład zasobów Skarbu Państwa. Występują tu ciekawe siedliska flory i fauny. Biegnie tu szlak turystyczny czerwony od Aleksandrii Krzywowskiej przez Pawłów, Krasne, Zalesie Kańskie, Kanie - Wólkę Kańską do kanału Wieprz - Krzna. Ciekawą alternatywą na weekendową wyprawę może być Ścieżka dydaktyczna kotlina Pawłowa która swój początek ma w Gminnym Ośrodku Kultury Pawłów w Izbie Garncarskiej i obejmuje łącznie VII atrakcyjnie przyrodniczo, historycznie, lokalizacyjnych stanowisk. Pawłów od wieków związany jest z garncarstwem. W Gminnym Ośrodku Kultury działa Izba Garncarska z bogatą kolekcją ceramiki, w tym oryginalnych „siwaków”, ciekawymi dokumentami, licznymi fotografiami ludzi którzy zajmowali się tym rzemiosłem. W Pawłowie kilku garncarzy nadal kultywuje wielowiekowe tradycje wyrabiając naczynia, prowadząc liczne pokazy i warsztaty. Obok garncarstwa drugim tradycyjnym rzemiosłem kultywowanym od połowy XIX wieku jest bednarstwo. To dział rzemiosła zajmujący się wytwarzaniem naczyń z różnego rodzaju drewna metodą klepkową. Wystawa prezentuje wyposażenie warsztatu bednarskiego oraz wyroby nieżyjących już bednarzy. Dziś wyroby bednarskie znane są za sprawą firmy bednarskiej „Pawłowianka” której właściciele przekazali kolekcje wyrobów na potrzeby izby. Corocznie w sierpniu przy okazji Pawłowskiego Jarmarku odbywają się liczne prezentacje unikatowych wyrobów oferowanych przez ostatnich przedstawicieli tych ginących zawodów. W dobie rozrastania się ogromnych aglomeracji miejskich i rosnącego zanieczyszczenia powietrza i wody ludzie poszukują miejsc odpoczynku lub rozrywki o innym charakterze, niż ta, która jest oferowana w mieście. Oczekują kontaktu z naturą, a ten mogą im zapewnić rejony atrakcyjne turystycznie. Mimo, że teren Gminy Rejowiec Fabryczny jest ciekawie przyrodniczo miejscem do spędzania wolnego czasu z przykrością trzeba stwierdzić, że wbrew wielu pozytywnym atutom przemawiającym za rozwinięciem się tej gałęzi działalności, mieszkańcom tutejszej gminy trudno jest się odważyć i podjąć działania mające na celu zwiększenie atrakcyjności swoich gospodarstw, zainwestowanie i promowanie agroturystyki która mogłaby znacząco wpłynąć na podreperowanie budżetu gospodarstw domowych. Przyczyną tego stanu rzeczy może być niewątpliwie niewystarczające doinformowanie związane z założeniem,

prowadzeniem i promowaniem tej formy działalności. W związku z powyższym na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny brak jest prowadzonych gospodarstw agroturystycznych.

3.9. RYNEK PRACY

Według słownika PWN bezrobocie - „to ekonomiczne zjawisko braku pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i gotowych do jej podjęcia na typowych warunkach płacowych występujących w gospodarce”.

Brak zatrudnienia dotyka szerokie kręgi społeczne i występuje na terenie całego kraju, w znacznym stopniu obejmuje tereny wiejskie, gdzie ilość miejsc pracy jest mocno ograniczona. Przyczyn bezrobocia może być wiele, w szczególności można zauważyć zbyt małą liczbę miejsc pracy, niedostateczne wykształcenie mieszkańców lub niedostosowanie wykształcenia do lokalnego rynku pracy. Bezrobocie, szczególnie to długotrwałe - pociąga za sobą negatywne skutki m. in.: wzrost kosztów świadczeń socjalnych, zwiększanie się niepożądanych zjawisk tj.: utrata statusu społecznego, pogarszające się relacje z rodziną i bliskimi, duży stres, ryzyko patologii społecznych, depresja, niska samoocena, zaburzenia emocjonalne, wzrost ubóstwa, rozwój tzw. szarej strefy, emigracja zarobkowa.

Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie dotyczących liczby bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2020 - 2022 na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny przedstawiała się następująco:

Tabela 12. Osoby bezrobotne na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny w latach 2020 – 2022.

Rok	Bezrobotni ogółem	Niepelnosprawni bezrobotni	Bezrobotne kobiety	Bezrobotni mężczyźni	Uprawnieni do zasiłku	Staż bezrobocia powyżej 24 miesięcy
2020	272	4	154	118	32	73
2021	225	8	122	103	25	74
2022	192	6	102	90	20	56

Źródło: dane Powiatowy Urząd Pracy w Chełmie

3.10. GOSPODARKA

Gospodarka w Gminie Rejowiec Fabryczny charakteryzuje się w większości obszarami rolnymi oraz leśnymi. Na podstawie danych pozyskanych z corocznego raportu o stanie Gminy Rejowiec Fabryczny powierzchnia gminy wynosi 88 km².

Tabela 13. Powierzchnia gruntów w Gminie Rejowiec Fabryczny w latach 2020 – 2021.

Rok	2020	2021
Grunty orne	66,5%	66,5%
Lasy	24,2%	24,2%
Łąki	7,7%	7,7%
Nieuzytki	1,6%	1,6%
Liczba gospodarstw rolnych	1516	1516

Źródło: dane pozyskane z zasobów UG Rejowiec Fabryczny

Uprawiane rośliny to głównie zboża oraz rośliny okopowe. W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła. Na przestrzeni lat można zaobserwować następujące tendencje:

- brak zainteresowania rolniczego zagospodarowania gruntów użytkowanych dotychczas rolniczo;
- jakość gruntów stanowiących rolniczą przestrzeń produkcyjną jest przeciętnie niższa niż średnio w byłym woj. chełmskim o 5 punktów i o około 3 punkty niż średnio w kraju;
- poziom wykształcenia rolników jest niski;
- brak grup producenckich i zakładów przetwórczych;
- słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne i agroturystyka;
- opuszczanie gminy przez ludzi młodych i wykształconych;
- dominacja gospodarstw mało obszarowych, co skutkuje niską rentownością i produktywnością;
- mała liczba gospodarstw towarowych;
- niski poziom innowacyjności funkcjonujących firm;
- dostrzegalne zmiany klimatu zwiększające ryzyko związane z działalnością gospodarczą w sektorze rolno - spożywczym;

- niski potencjał inwestycyjny (zwykle niesamodzielne finansowo, o niskim poziomie dochodów własnych na osobę, w niewielkim stopniu korzystające ze środków zewnętrznych);
- mała ilość powiązań funkcjonalnych (zwykle poza zasięgiem oddziaływania dużych ośrodków miejskich lub słabo skomunikowane, z niedostatecznie rozwiniętą podstawową infrastrukturą liniową oraz usługami lub o skupionej strukturze osadniczej);
- tracące potencjał mieszkańców (najczęściej obszary wyludniające się, z dużym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym lub nieskłonnych do dojazdów do pracy i aktywności zawodowej lub społecznej).

Baza ekonomiczna - działy pozarolnicze

Działalność gospodarcza definiowana jest jako zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. W Gminie Rejowiec Fabryczny działalność gospodarcza rozwija się w bardzo spowolnionym tempie.

Główne przyczyny spowolnionego tempa rozwoju:

- brakuje inicjatywy i pomysłów utworzenia przedsiębiorstwa usług transportowych;
- niska skłonność mieszkańców do rozwoju przedsiębiorczości;
- niska dostępność do instytucji i organizacji infrastruktury ekonomicznej;
- brak podaży miejsc pracy;
- niski poziom zamożności mieszkańców gminy;
- postępująca dezintegracja społeczności wiejskiej, mieszkańcy coraz mniej kontaktują się między sobą aby rozwiązywać wspólne problemy;
- główne źródło utrzymania ludności gminy jest nieefektywne rolnictwo.

Ze źródeł rolniczych utrzymuje się aż 83,7% ludności.

Tabela 14. Działalność gospodarcza na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny w latach 2020 – 2022.

Rok	2020	2021	2022
Prowadzona działalność gospodarcza	7	8	8

Źródło: dane pozyskane z zasobów UG Rejowiec Fabryczny

IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE REJOWIEC FABRYCZNY

Sytuacja w Gminie Rejowiec Fabryczny została zdiagnozowana pod kontem problemów społecznych i dotyczy zjawisk które powodują, że istotne potrzeby społeczne nie mogą być zaspokajane. Wiedza której dostarcza diagnoza, pozwala w sposób adekwatny do realiów zaplanować i zrealizować działania służące członkom społeczności lokalnej, a także optymalnie i efektywnie wykorzystać do tego posiadane zasoby finansowe, instytucjonalne, ludzkie.

4.1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA

W roku 2022, kadra Ośrodka Pomocy Społecznej liczyła 12 osób w tym: kierownik, główny księgowy, 3 pracowników socjalnych, 2 samodzielnych referentów oraz 5 osób zatrudnionych na stanowisku opiekun. Zadania pomocy społecznej w gminie wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny. Realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, kieruje się ustaleniami przekazanymi przez Wojewodę, natomiast wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami Wójta. Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje realizację strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Celem Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwianie osobom i rodzinom przezwycięzanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości – poprzez wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Udzielana pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

4.2. RODZINY W SYSTEMIE POMOCY SPOŁECZNEJ

W gminach jednymi z podstawowych narzędzi do udzielania pomocy są praca socjalna oraz przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń.

Zjawiska społeczne, w tym także problemy mają to do siebie, że zmieniają się w czasie. Zmienia się sytuacja gospodarcza, społeczna, wpływ na problemy mają również działania w celu ich rozwiązania. Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki,

możliwości i uprawnienia. Podstawowymi przesłankami do uzyskania przez osoby i rodziny wsparcia w ramach pomocy społecznej jest trudna sytuacja życiowa i dochód rodziny. Rodzaj forma i rozmiar świadczenia odpowiadają okolicznościom uzasadniającym udzielenie pomocy oraz realnym możliwościom finansowym Ośrodka.

Tabela 15. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2020 – 2022.

Rok	2020	2021	2022
Liczba osób w rodzinach	967	849	840
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	358	351	344
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	78	152	172

Źródło: opracowanie własne OPS Gminy Rejowiec Fabryczny

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny wynika, iż ogólna liczna rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2020 - 2022 utrzymuje się na podobnym poziomie. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej, na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. przysługuje osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa
2. sieroctwa
3. bezdomności
4. bezrobocia
5. niepełnosprawności długotrwałej lub ciężkiej choroby
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby
7. przemocy w rodzinie
 - 7a. potrzeby ochrony handlu ludźmi
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności
9. bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
10. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt. 1 lit. C lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach

11. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
12. alkoholizmu lub narkomanii
13. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
14. klęski żywiołowej lub ekologicznej

Powyższe dysfunkcje i kryteria decydują o strukturze osób korzystających z pomocy społecznej, wskazując jednocześnie grupy, które wymagają różnego rodzaju wsparcia i pomocy. Czynnikiem, które stanowią ryzyko marginalizacji lub dowód wykluczenia społecznego są obszary problemowe, zdiagnozowane w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Obszary te, wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie rodziny. Populacja rodzin, korzystających z pomocy społecznej jest zróżnicowana. Różnorodność dotyczy zarówno struktury wiekowej beneficjentów, liczebności gospodarstw domowych, typów rodzin, także obszarów problemowych, określanych mianem dysfunkcji rodziny.

Tabela 16. Powody przyznania pomocy w latach 2020 – 2022.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2020		2021		2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	60	131	60	118	62	134
Bezdomność	1	1	0	0	1	1
Bezrobocie	94	269	77	195	75	207
Niepełnosprawność	48	114	47	102	48	96
Długotrwała lub ciężka choroba	71	150	75	149	73	139
Przemoc w rodzinie	1	3	1	3	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	15	78	17	79	20	100
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	58	198	61	180	55	143
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	2	4	0	0

Źródło: opracowanie własne OPS Gminy Rejowiec Fabryczny

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny, najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest bezrobocie, ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba. W 2022r. liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezrobocia wynosiła - 75, ubóstwa – 62, długotrwałej lub ciężkiej choroby – 73, niepełnosprawności – 48. Porównując lata ubiegłe dane wskazują na utrzymujący się na jednakowym poziomie przyczynę trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Rejowiec Fabryczny.

Tabela 17. Sytuacja materialna gospodarstw domowych w latach 2020 – 2021.

	Dochody/ Wydatki	2020	2021
Gmina Rejowiec Fabryczny	Dochody	5827,79	6434,92
	Wydatki	6115,20	5252,80
Powiat chełmski	Dochody	1541,79	1764,59
	Wydatki	1426,34	1712,98
Województwo Lubelskie	Dochody	507,18	666,28
	Wydatki	439,22	576,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Ponadto z danych OPS dotyczącej pracy socjalnej wyraźnie widać wzrost osób których objęto tą formą pomocy. Praca socjalna stanowi istotną formę wsparcia, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Jest to dział polegający na pracy z ludźmi profesjonalnie i metodycznie zgodnie z wartościami moralno - etycznymi. Do podstawowych wartości pracy socjalnej można zaliczyć: szanowanie godności wszystkich klientów pomocy społecznej i ich rodzin, równość wszystkich klientów i ich rodzin. Wartości te są w pełni realizowane gdy osoby wykonujące zawód pracownika socjalnego przestrzegają zasad akceptacji podopiecznego, poufności, samostanowienia, neutralności, obiektywizmu, a przede wszystkim zasada dobra rodziny i poszczególnych jej członków. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń między innymi:

- praca socjalna na rzecz funkcjonowania rodziny, zapewnienia, uzyskania niezbędnych środków materialnych i rzeczowych;
- działania mające na celu pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- praca socjalna na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych;

- praca socjalna na rzecz osób bezrobotnych;
- praca socjalna na rzecz poprawy stanu zdrowia;
- praca socjalna na rzecz osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie pomocy osobom starszym;
- praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie;
- praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

Pracę socjalną ciężko przedstawić jest w liczbach, tabelach, trudno jest ją opisać. Zajęcie to jest bardzo czasochłonne, często też obciąża emocjonalnie pracownika socjalnego. Czasami jedna sprawa wymaga wykonania wielu telefonów, odwiedzenia wielu instytucji, współpracy z różnymi ludźmi i organizacjami. Podsumowując jest to jedno z najtrudniejszych zadań wyznaczonych przez ustawę o pomocy społecznej. Ze wsparcia w zakresie pomocy finansowej rodziny wymagające pomocy mogą skorzystać z różnych form. Wśród tych form wyróżniamy: – świadczenia rodzinne, w tym zasiłki rodzinne wraz z odpowiednimi dodatkami, – świadczenie pielęgnacyjne kierowane do rodzica rezygnującego z aktywności zawodowej i opiekującego się dzieckiem legitymującym się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności lub znacznym stopniem niepełnosprawności, – świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługujące w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zasiłki z pomocy społecznej.

4.3. BEZROBOCIE

Osoby bezrobotne korzystające ze świadczeń pieniężnych realizowanych przez OPS:

Tabela 18. Struktura bezrobocia w latach 2020 – 2022.

Stan bezrobocia		2020	2021	2022
Bezrobotni zarejestrowani w Urzędzie Pracy w Chełmie	Kobiety	40	32	34
	Mężczyźni	31	33	22
Bezrobotni niezarejestrowani w Urzędzie Pracy w Chełmie	Kobiety	67	59	57
	Mężczyźni	26	29	30
Razem		164	153	143

Źródło: opracowanie własne OPS Gminy Rejowiec Fabryczny na podstawie danych pozyskanych z PUP Chełm.

Gmina Rejowiec Fabryczny współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie realizuje zadania ukierunkowane na udzielanie pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w poszukiwaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje następujące rodzaje działań na rzecz osób bezrobotnych:

- motywowanie osób bezrobotnych do szukania i podjęcia zatrudnienia;
- wyszukiwanie ofert pracy z bazy internetowej i przekazywanie osobom bezrobotnym;
- pomoc w osobistym nawiązaniu kontaktu z pracodawcą;
- wykonywanie telefonów bezpośrednio do pracodawców w celu uzyskania dokładniejszych informacji na temat ofert pracy i ewentualnego umówienia bezrobotnego na rozmowę kwalifikującą;
- stały kontakt z Agencją Zatrudnienia Fundacji „Fuga Mundi” z siedzibą w Lublinie zajmującą się pośrednictwem w poszukiwaniu pracy dla osób niepełnosprawnych;
- praca z klientem w celu właściwego przygotowania się do rozmowy z pracodawcą;
- motywowanie osób z podstawowym wykształceniem do kontynuowania nauki.

Bezrobocie może być przymusowe lub dobrowolne. Osoba która nie ma przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia zatrudnienia i posiada odpowiednie kwalifikacje oraz perspektywy zawodowe nie chce rozpocząć lub kontynuować aktywności zawodowej. Dużym wyzwaniem jest też rozbieżność pomiędzy systemem kształcenia a wymogami rynku pracy polegające na niedostosowaniu kwalifikacji pracowników do oczekiwań i potrzeb pracodawców. Ponieważ Główny Urząd Statystyczny oblicza stopę bezrobocia dla całego kraju, na mazowiecki rynek pracy znacznie różni się od tego w województwie Lubelskim. Takie rozbieżności są widoczne szczególnie wtedy, gdy się porówna liczę ofert pracy dla naszej gminy. Niewłaściwy sposób myślenia o idei zasiłku i innych świadczeniach wypłacanych rodzicom może sprawić, że potencjalni pracownicy nie mają motywacji do podjęcia aktywności zawodowej, ponieważ uzyskują podobny dochód, korzystając z pomocy finansowej państwa. W celu zwiększenia szans podczas szkoleń i kursów. Szukając pracy, należy wykazywać się inicjatywą i proaktywną postawą. Jeśli kandydat jest bierny i niezaangażowany, to może mieć poważne trudności ze znalezieniem satysfakcjonujących ofert pracy. Ponadto transformacje gospodarcze po 1989r. spowodowały przejście majątku państwowego przez prywatnych przedsiębiorców, w wyniku czego znaczna część pracowników straciła swoje posady. Sytuacja taka dotknęła Gminę Rejowiec Fabryczny gdzie funkcjonowało wiele państwowych przedsiębiorstw. Gospodarka w Gminie Rejowiec Fabryczny charakteryzuje

się w większości obszarami rolnymi oraz leśnymi przez co utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia w sezonie jesienno - zimowym.

Według definicji znajdującej się w Encyklopedii PWN bezrobociem sezonowym nazwać można to, które jest spowodowane „okresową zmiennością warunków klimatycznych i cykliów produkcyjnych w niektórych rodzajach działalności gospodarczej”. Przede wszystkim dotyczy rolnictwa, jednak bezrobocie sezonowe na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny związane jest także z takimi dziedzinami jak:

- sadownictwo;
- budownictwo;
- produkcja spożywcza.

Sezonowe bezrobocie w Polsce wzrasta zazwyczaj zimą, gdy większość z wyżej wymienionych branż nie funkcjonuje, bądź działa w mniej zaawansowany sposób niż w ciepłych okresach w ciągu roku. Najbardziej wyraźnym przykładem bezrobocia sezonowego jest rolnictwo i sadownictwo, które w Gminie Rejowiec Fabryczny zapewnia miejsca pracy głównie w okresie od wiosny do jesieni. Sezonowość zbiorów owoców, warzyw i zbóż ma wpływ również na branżę produkcyjną, zajmującą się przetwórstwem żywności. Dzieje się tak, ponieważ zimą produkuje się mniej produktów ze świeżych składników. Dużym problemem jest długookresowe bezrobocie, gdyż stan ten wpływa na zachowania patologiczne osoby bezrobotnej. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem jest wówczas przemoc w rodzinie. Długotrwałe bezrobocie z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi wymaga więc odpowiednich form działania.

W ramach porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny kieruje za pośrednictwem Urzędu Gminy Rejowiec Fabryczny osoby bezrobotne korzystające z pomocy społecznej do wykorzystania prac społecznie użytecznych. Prace społecznie użyteczne są organizowane przez gminę w jednostkach pomocy społecznej, w tym na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych, w organizacjach lub instytucjach zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej.

4.4. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Za osoby niepełnosprawne według definicji WHO uważa się osoby: „które nie mogą samodzielnie, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości normalnego życia

indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia fizycznego lub psychicznego”. Uszkodzenie dotyczy nieprawidłowości budowy i wyglądu ciała oraz funkcji narządów lub układów, niezależnie od przyczyny oznacza więc zaburzenie na poziomie narządu. Niezdolność odzwierciedla skutki uszkodzenia w wykonywaniu czynności i aktywności danej osoby. Ograniczenia w rolach są zaś następstwami uszkodzenia i niezdolności, które mają wpływ na międzyludzkie interakcje i przystosowanie do otoczenia.

Nadal jednak termin niepełnosprawności nie jest idealny, ale nie znaleziono do tej pory lepszego określenia. Termin ten zastępuje wiele dotychczasowych pojęć ogólnie przyjętych w społeczeństwie, takich jak: ułomność, upośledzenie, niedołączność, które nabrały ponizającego znaczenia. Liczba osób niepełnosprawnych oraz różnorodność problemów, jakie rodzi niepełnosprawność sprawia, że grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w systemie pomocy społecznej w celu wyrównywania ich szans w środowisku lokalnym. Jako najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin można wymienić: trudną sytuację materialną rodzin, w których występuje dysfunkcja niepełnosprawności powodująca, że stanowią one jedną z najliczniejszych grup ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej, zbyt wysokie koszty leków oraz ograniczone możliwości leczenia i rehabilitacji, częste pozostawianie takich osób przez rodzinę w środowisku bez zapewnienia należytej opieki.

Istotą działań służb społecznych jest udzielenie takiego wsparcia osobom i rodzinom osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, które umożliwią im samodzielną egzystencję, dadzą szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, aktywność społeczną, pełnienie właściwych ról społecznych i poprawi jakość życia. Szczególną grupą osób niepełnosprawnych są osoby starsze, samotne które doświadczają marginalizacji w społeczeństwie. Wykluczenie społeczne ma wiele definicji, tłumaczone jest jako niezdolność do uczestnictwa w uznawanych za ważne aspektach życia społecznego gospodarczych, politycznych i kulturowych. Wykluczenie społeczne to odmowa podstawowych praw socjalnych, zapewniających obywatelom pozytywną wolność do uczestnictwa w życiu społecznym i ekonomicznym. Wykluczenie społeczne jest procesem rozpadu uznania i szacunku dla praw obywatelskich, od których zależą środki do życia i jego poziom. Jako uczucie subiektywne cechuje się poczuciem społecznej niższości lub utratą wcześniejszego statusu społecznego. Można też powiedzieć, że wykluczenie społeczne jest zarówno stanem, jak i procesem. Jako stan jest równoznaczne z względną marginalizacją, jako proces odnosi się do społecznie kształtowanych struktur i procesów, które utrudniają części populacji dostęp do zasobów gospodarczych, dóbr społecznych oraz instytucji określających ich los. Cechą

charakterystyczną właściwego zdefiniowania zjawiska wykluczenia społecznego jest charakter kumulowania negatywnych czynników upośledzających jednostki i zagrażających wykluczeniem. Poszczególne wymiary wykluczenia wzmacniają się często nawzajem, pogłębiając marginalizację. Można zatem mówić o wielowymiarowo niekorzystnym położeniu społecznym, które może powodować wypadanie jednostek z poszczególnych wymiarów życia społecznego. Wiele definicji odnosi się do pojęcia zakorzenienia, a także zrywania więzi rodzinnych i społecznych jako przejawów dezintegracji oraz wykluczenia. Wszelkie nierówności społeczne, dotykające jednostkę (zwłaszcza osobę niepełnosprawną), są obiektywnymi przeszkodami w samorealizacji i mogą stać się podstawą marginalizacji środowiskowej. Nierówności te definiować można poprzez wskazanie barier różnicujących i utrudniających dostęp do określonych zasobów, zwłaszcza tych, które wielokrotnie pozostają obiektem zainteresowań i ważnych do realizacji potrzeb. Jednym z takich obszarów dążeń może być rozwój aktywności zawodowej, zdobycie dobrej, satysfakcjonującej pracy, umożliwiającej między innymi samorealizację na poziomie ważnego zadania rozwojowego w życiu osób dorosłych. W przypadku grupy osób niepełnosprawnych jest to kwestia trudna, wymagająca systematycznego wsparcia zarówno samych niepełnosprawnych, jak i ich środowiska życia - osób i grup znaczących, których zachowania charakteryzują zróżnicowane mechanizmy zaradności i dojrzałości w procesie radzenia sobie z niepełnosprawnością w rodzinie i poza nią. Z badań i obserwacji wynika, że środowiska te nie doświadczają wystarczającego wsparcia i ułatwień, jakie przewidują rozwiązania systemowe. Podejmując opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi bądź innym członkiem rodziny, przeznaczają na nią wiele czasu, bardzo często nie mogąc realizować się w zawodzie, nie osiągając sukcesu, bądź też stając się nieefektywnymi pracownikami, a w niektórych przypadkach nawet tę pracę tracąc. To, prócz skutków emocjonalno - społecznych, przyczynia się do uszczuplenia budżetu rodziny w sytuacji stałego zapotrzebowania na środki niezbędne do podejmowania rehabilitacji bądź leczenia, w tym także farmakoterapii. Wprowadzenie w życie programów systemowo-szkoleniowych czy warsztatów ukierunkowanych na pomoc środowisku domowemu osoby niepełnosprawnej stanowiłoby dla niego szansę na zwiększenie zaradności psychicznej i gotowości społecznej na co dzień, zwłaszcza w zmienionej przez chorobę lub niepełnosprawność bliskich rzeczywistości. Wsparcie dostarczane członkom rodziny (rodzicom, rodzeństwu, opiekunom) osoby niepełnosprawnej pozwoliłoby wzmocnić system rodzinny, co prawdopodobnie przyczyniłoby się do poprawy jakości życia nie tylko osoby z ograniczeniami sprawności, ale również odczuwanej jakości życia jej rodziny. Założyć więc można, że wszystko to, czego osoba niepełnosprawna doświadcza w pozytywnych emocjonalnie

relacjach z najbliższym środowiskiem, staje się ważnym początkiem kształtowania nieszablonowych zmian. Dlatego ważne jest podejmowanie wszelkich działań, umożliwiających osobom niepełnosprawnym aktywność społeczną, jak również twórczą. Obok konkretnych oddziaływań instytucjonalnych, np. rehabilitacji czy edukacji, podejmowanych w celu zaadaptowania osoby do realizacji jej potrzeb, ważnym mechanizmem owej rekonstrukcji jest osłabienie negatywnych stereotypów i uprzedzeń. Daje się w ten sposób osobom niepełnosprawnym prawo i podstawy prowadzenia trybu życia, który nie różni się w sposób zasadniczy od życia osób, określanych w społeczeństwie jako normalne. Wśród nich za szczególnie ważne uznać można te, które realizowane są w obszarze szeroko rozumianej komunikacji społecznej i aktywności zawodowej.

Niezwykle trudno jest dostrzec bezpośrednie mechanizmy zachowań społecznych, zwłaszcza te, które stwarzają ryzyko zaniżonych ocen (i samoocen). Kryterium to nie jest jednak podstawą wyznaczania granic w planowaniu relacji i działań na poziomie komunikacji interpersonalnej i społecznej, a także w sankcjonowaniu praw. Ważnym kryterium odbioru osoby niepełnosprawnej przez inne grupy i pełnosprawne środowisko społeczne, jest samoocena osoby niepełnosprawnej, odczuwana przez porównanie z innymi ludźmi, przez odbiór własnych problemów i zaradności. Trudność codziennego funkcjonowania (często także samorealizacji) osób niepełnosprawnych w sposób elementarny może wiązać się z przewyciężaniem i pokonywaniem własnych obciążeń, ograniczeń lub niepełnosprawności, ale tuż po tych etapach ważne staje się przełamywanie barier społecznych. Te bowiem okazują się wygenerowane przez przekazywane pokoleniowo sposoby myślenia i utrwalane przez percepcję i doświadczenie - postawy społeczne.

Tabela 19. Liczba osób korzystających z Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020 – 2022.

Rok	2020	2021	2022
Liczba osób korzystających z Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności	50	49	51

Źródło: opracowanie własne OPS Gminy Rejowiec Fabryczny

4.5. DOM POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny nie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej do którego można by kierować osoby potrzebujące tego rodzaju wsparcia. W 2022 roku w Domu Pomocy Społecznej w Rejowcu, z terenu Gminy Rejowiec Fabryczny przebywało 4 osoby. Z uwagi na brak miejsc lub w przypadku innych schorzeń, zachodzi konieczność umieszczania osób w domach pomocy społecznej poza terenem gminy i powiatu. Na dzień 31.12.2022 roku, 1 osoba przebywała w Domu Pomocy Społecznej w Nowinach oraz w Domu Pomocy Społecznej w Surhowie, pozostałe osoby przebywały w w Domu Pomocy Społecznej w Rejowcu. Łączna liczba osób przebywających w 2022r. w domu pomocy społecznej wynosiła 5 osób. Znaczna część osób umieszczonych w domach pomocy społecznej to osoby samotne, z niskimi dochodami. W takich przypadkach obowiązek ponoszenia różnicy pomiędzy ich odpłatnością, a kosztem utrzymania mieszkańca w danym domu pomocy społecznej spoczywa wyłącznie na gminie. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny wynika, że z roku na rok, koszty ponoszone za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej stale rosną. W roku 2022 odpłatność gminy za pobyt w DPS-ach wyniósł 177248,00 zł. Rosnąca liczba osób wymagająca długotrwałej opieki, brak możliwości zabezpieczenia pomocy przez rodzinę oraz wysokie koszty ponoszone przez gminę na opłacenie różnicy pomiędzy odpłatnością ponoszona przez mieszkańca, a kosztem utrzymania w danym domu, rodzi konieczność tworzenia alternatywnych form zabezpieczenia socjalnego w miejscu zamieszkania.

Tabela 20. Pobyt w domu pomocy społecznej w latach 2020 -2022.

Rok	2020	2021	2022
Liczba osób przebywających w DPS	7	6	5
Odpłatność gminy za pobyt w DPS	178 539,19	185 661,06	177 248,00

Źródło: opracowanie własne OPS Gminy Rejowiec Fabryczny

4.6. WSPIERANIE SENIORÓW

Dane demograficzne z ostatnich lat wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości.

W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać. Osoby starsze zmagają się z wieloma zauważalnymi problemami takimi jak: wykluczenie społeczne i samotność osób starszych, ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych, brak transportu uwzględniającego indywidualne potrzeby osób starszych oraz niepełnosprawnych. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego. Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny organizuje i świadczy usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. W 2022 roku z usług opiekuńczych świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych wynosiła 30 osób. W 2022 roku zatrudnionych było 5 opiekunek.

Tabela 21. Usługi opiekuńcze w latach 2020 – 2022.

Rok	2020	2021	2022
Liczba klientów u których były świadczone usługi opiekuńcze	24	26	30
Odpłatność za usługi opiekuńcze	25 665,15	34 791,05	119 069,00

Źródło: opracowanie własne OPS Gminy Rejowiec Fabryczny

W celu wsparcia osób starszych Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje następujące działania:

- 1) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- 2) praca socjalna,
- 3) pomoc finansowa (zasiłki celowe, zasiłki celowe specjalne, zasiłki na zakup posiłku lub żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, zasiłki okresowe, zasiłki stałe,
- 4) pomoc rzeczowa (paczki żywnościowe) w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Podprogram 2021 Plus),
- 5) działania w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) monitorowanie sytuacji osób starszych w niekorzystnych porach roku (jesień - zima),

- 7) pomoc w wypełnieniu i uzyskaniu świadczeń przysługujących seniorom,
- 8) Klub „Senior+” powołany do funkcjonowania Uchwałą NR XXV/163/2021 RADY GMINY REJOWIEC FABRYCZNY z dnia 23 marca 2021r. który realizuje następujące cele:
 - poprawa stanu psychofizycznego uczestników,
 - zapewnienie wsparcia i stworzenie odpowiednich warunków do różnych form aktywności i integracji seniorów,
 - zapewnienie wsparcia i stworzenie warunków do samopomocy i aktywności seniorów jako liderów społeczności i lokalnej,
 - rozwój systemu pomocy środowiskowej dla seniorów.

4.7. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Jednym z negatywnych zjawisk mających destrukcyjny wpływ na funkcjonowanie rodzin jest nadużywanie alkoholu co stanowi obecnie groźną plagę społeczną. By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rejowcu Fabrycznym Zarządzeniem Wójta Gminy Rejowiec Fabryczny Nr 1/2022 powołała do funkcjonowania Punkt Konsultacyjny Gminy Rejowiec Fabryczny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, borykających się z problemem alkoholowym i narkomanii oraz dotkniętych przemocą w rodzinie dla osób mieszkających na terenie gminy.

Do szczegółowych zadań należą:

- motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia oraz kierowanie do leczenia specjalistycznego;
- motywowanie osób pijących do zmiany szkodliwego wzoru zachowań;
- udzielanie wsparcia osobom po zakończeniu leczenia odwykowego;
- udzielanie porad terapeutycznych osobom nadużywającym, uzależnionym i

współuzależnionym;

- rozpoznanie przemocy domowej i udzielanie odpowiedniego wsparcia;
- inicjowanie interwencji w przypadku stwierdzenia przemocy domowej;
- wsparcie w nawiązywaniu kontaktu z instytucjami pomocowymi.

Punkt Konsultacyjny funkcjonuje w każdy drugi wtorek miesiąca w godzinach 10.00 - 13.00 w Ośrodku Pomocy Społecznej - Krasne 31.

Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne, ponieważ znaczny odsetek osób dotkniętych uzależnieniem nie szuka wsparcia u specjalistów i w instytucjach pomocowych. Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i ww. instytucji, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią również: działający Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny. Zespół utrzymuje stały kontakt i współpracuje na co dzień z Sądem Rodzinnym, Zespołem Kuratorów i Komisariatem Policji w Rejowcu Fabrycznym. Osoby podejmujące leczenie są kierowane do Oddziału Terapii Uzależnień od Alkoholu w Chełmie. W przypadku braku miejsc, do dowolnego Ośrodka dla Osób Uzależnionych w powiecie chełmskim.

Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny oraz Urząd Gminy Rejowiec Fabryczny podejmował liczne działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, które są wpisane w Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2021 – 2024.

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Procedura „Niebieskie Karty” jest narzędziem, którego głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej, ale także współpraca przedstawicieli różnych instytucji i podmiotów, które są zobowiązane do reagowania w przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu przemocy domowej.

Tabela 22. Niebieskie karty w latach 2020 – 2022.

Rok	2020	2021	2022
Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”	22	12	11
Liczba posiedzeń członków Zespołu Interdyscyplinarnego	3	4	4
Liczba posiedzeń członków Grup Roboczych	51	68	44

Źródło: opracowanie własne OPS Gminy Rejowiec Fabryczny

4.8. BEZDOMNOŚĆ

Osoba Bezdomna to według ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., „osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastrocza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania. Obecnie osoby bezdomne można spotkać w każdym mieście, do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji obecnie zjawisko to dotyka nawet gminy wiejskie. Złożoność przyczyn bezdomności wynika z tego, że niejednokrotnie są one ze sobą powiązane, częstokroć trudno jest określić pierwotną przyczynę problemu. Wiele osób staje się bowiem bezdomnymi w wyniku splotu niekorzystnych zdarzeń, które występują po sobie i wzajemnie się przenikają. Bezdomność może być efektem panującej sytuacji społeczno - ekonomicznej (w tym wzrostu bezrobocia, postępującej likwidacji hoteli robotniczych, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej. I prawnej (możliwość wyeksmitowania lokatora za długi i zaległości w opłatach czynszowych), może mieć również podłoże patologiczne (alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad więzi formalnych lub nieformalnych). Bezdomność w Gminie Rejowiec Fabryczny jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny za pośrednictwem:

- Schroniska dla bezdomnych mężczyzn Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta ul. Wołyńska 69, 22-100 Chełm;
- Stowarzyszenia MONAR - Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Chełmie ul. Kąpieliskowa 28, 22-100 Chełm.

W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny skierował 1 osobę do schroniska dla Osób Bezdomnych MARKOT w Chełmie.

4.9. WSPIERANIE RODZINY – PIECZA ZASTĘPCZA

Pieczka Zastępcza zgodnie z definicją zawartą w art. 2 punkt 2, ustawy o Pomocy Społecznej jest definiowana jako: „ system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców”. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Piecza zastępcza jako forma sprawowania opieki i wychowania dziecka występuje co do zasady w dwóch formach:

Rodzinna piecza zastępcza

Po pierwsze jako rodzinna piecza zastępcza, którą możemy podzielić na dwa typy:

- rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz specjalistyczna);
- rodzinny dom dziecka.

Stanowi ona formę zapewnienia opieki dziecku, które zostało jej całkowicie/częściowo pozbawione. Typ ten ma charakter przejściowy (czasowy).

Instytucjonalna piecza zastępcza

Druga forma to instytucjonalna piecza zastępcza. Wyróżniamy:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Pieczka zastępcza znajduje zastosowanie wówczas, gdy rodzice nie mogą wychowywać dzieci. Może ona realizować różne cele. Pierwszym z nich jest wykonanie planu pracy z rodziną. Drugim natomiast dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie go do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia (pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami

etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami) w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych. W celu zapobiegania postępującym dysfunkcjom rodziny podejmuje się działania wspomagające polegające na przydzieleniu Asystenta rodziny.

Asystent rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest osobą, która wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent rodziny ułatwia rodzinom wypełnianie ról społecznych, w celu doprowadzenia do osiągnięcia fundamentalnej stabilizacji życiowej. Stara się nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub rodzinach zastępczych. W przypadku, gdy dzieci znajdują się pod pieczęcią zastępczą, rolą asystenta jest podjęcie działań na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Asystent rodziny ma wspierać, dawać dobre rady i uczyć jak dobrze funkcjonować w społeczeństwie, a jego rola polega przede wszystkim na zwalczaniu szerzącej się patologii w rodzinie. W życiu każdego człowieka pojawiają się sytuacje, w których potrzebuje on pomocy. Największe szanse na pokonanie tych trudnych momentów mają ludzie, którzy mogą otrzymać pomoc i wsparcie ze strony najbliższych, rodziny czy przyjaciół. Niestety, bywa tak, że rodzina zamiast udzielić wsparcia, sama go również potrzebuje.

Zakres działań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary tj.:

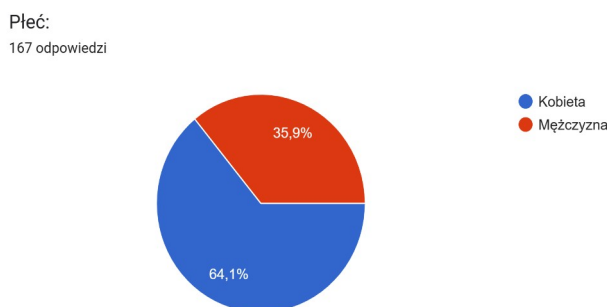
- bezpośrednią pracę z rodziną;
- bezpośrednią pracę z dzieckiem;
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny;
- organizację własnego warsztatu pracy.

Do sprawdzonych metod, które korzystnie wpływają na poprawienie funkcjonowania rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny, są konsultacje ze specjalistami różnych instytucji.

V. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE”.

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Rejowiec Fabryczny posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich eskalacji oraz ograniczenia ich skutków. Badania zostały przeprowadzone przy

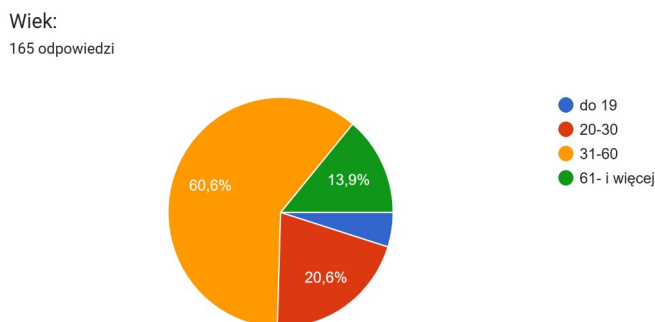
pomocy ankiet udostępnionych na oficjalnych stronach: Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny, Urzędu Gminy Rejowiec Fabryczny oraz mediów społecznościowych, a także wśród mieszkańców gminy w wersji papierowej, w tym reprezentantów samorządu lokalnego, sołtysów, radnych, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w badaniu ankietowym udział wzięły **167 osoby**.

Wykres 1: Podział ze względu na płeć

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Znaczna większość ankietowanych to kobiety (107 osób co stanowi 64,1% ankietowanych). Liczba mężczyzn, którzy wzięli udział w badaniu potrzeb mieszkańców była znacznie mniejsza (60 osób 35,9%). Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że kobiety chętniej biorą udział w tego typu badaniach.

Wykres 2: Podział ze względu na wiek

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

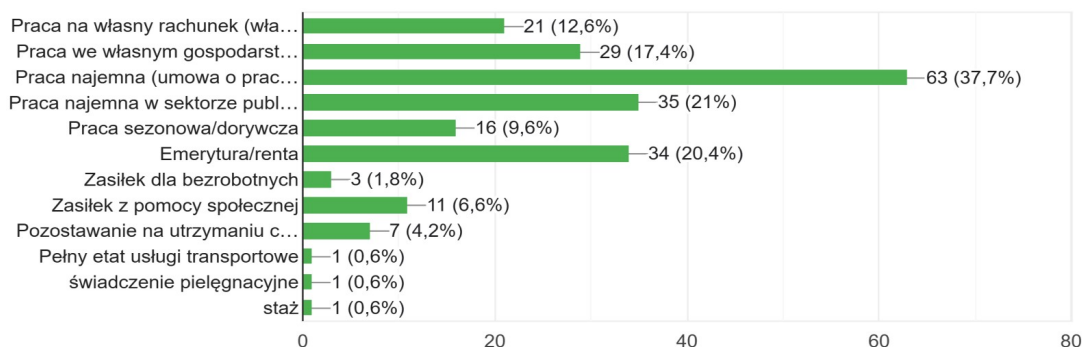
Najwięcej respondentów biorących udział w ocenie problemów społecznych gminy Rejowiec Fabryczny stanowiła grupa wiekowa w przedziale 31-60 lat oraz 20-30 lat. Najmniejsza grupa biorących udział w badaniu to osoby do 19 roku życia (4,8%).

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w ramach diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Rejowiec Fabryczny udział mogli wziąć wszyscy mieszkańcy gminy. Celem badania było poznanie potrzeb i opinii mieszkańców niezależnie od poziomu wykształcenia, wieku czy wykonywanej pracy.

Jako główne źródło utrzymania respondenci najczęściej wskazywali pracę najemną (umowa o pracę, zlecenia, dzieło), w sektorze prywatnym (37,7%), na drugim miejscu ankietowani oświadczyli pracę najemną w sektorze publicznym (21%), a także jako główne źródło utrzymania wskazywali emeryturę/rentę.

Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego: (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

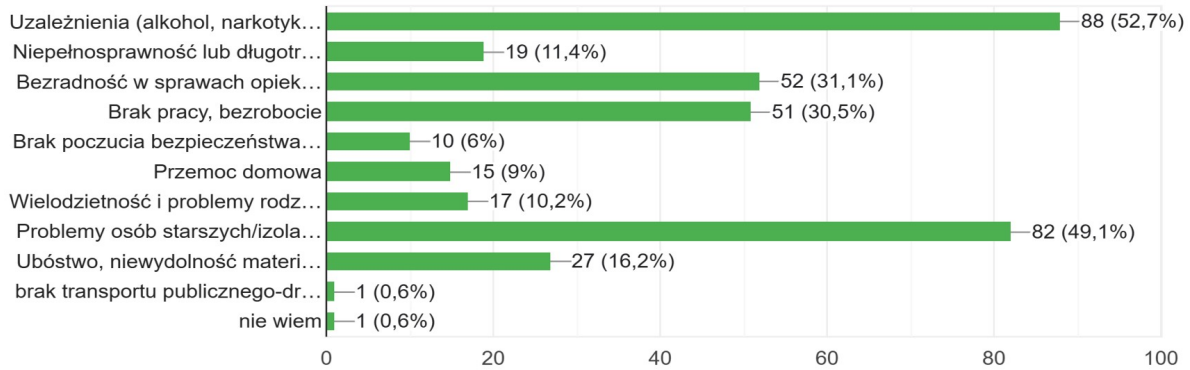
Wykres 3: Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Pierwsze pytanie dotyczyło ustalenia najbardziej istotnych problemów społecznych gminy Rejowiec Fabryczny.

Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najczęściej występujące na terenie naszej gminy?
(proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

Wykres 4: Problemy społeczne

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

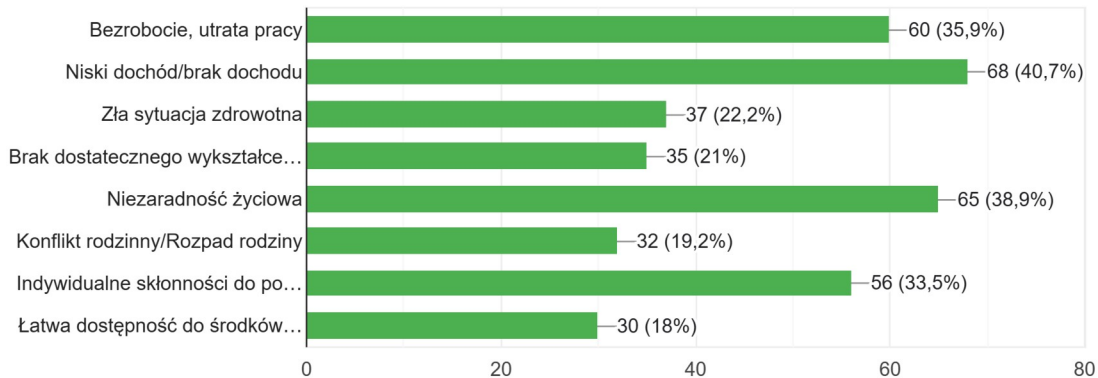
Z pozyskanych danych wynika (wykres nr 4), że najistotniejszymi problemami na terenie naszej gminy zdaniem respondentów są: uzależnienia (stanowią 52,7%), problemy osób starszych (49,1%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (31,1%).

Jako najgłówniejsze przyczyny występowania problemów społecznych (wykres nr 5) ankietowani wskazali niski dochód lub jego brak (40,7%) niezaradność życiową (38,9%), bezrobocie (35,9%).

Głównymi działaniami jakie powinny być podjęte na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin (wykres nr 6), wskazano profilaktykę dzieci i młodzieży, (58,1%), pomoc psychologiczno-terapeutyczną (44,3%) oraz profilaktykę dorosłych/kształtowanie świadomości wśród dorosłych (38,3%).

Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny występowania problemów społecznych w naszej gminie? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

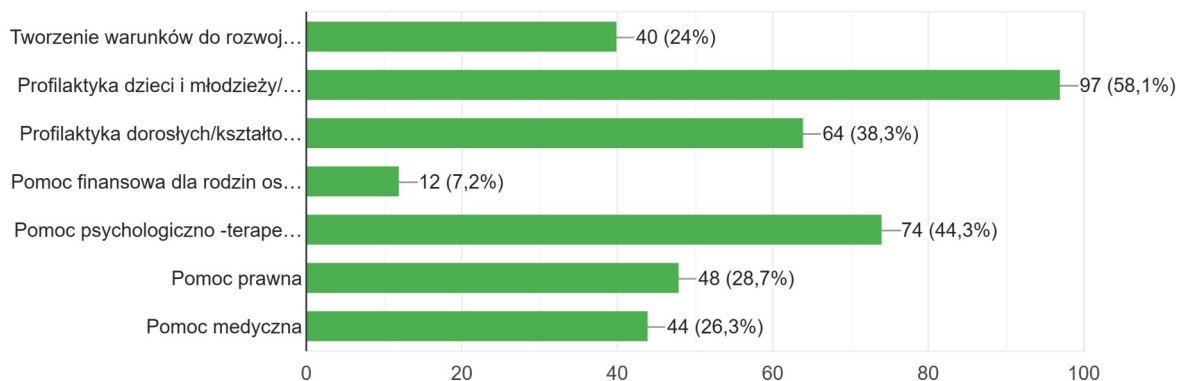

Wykres 5: Przyczyny występowania problemów społecznych

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

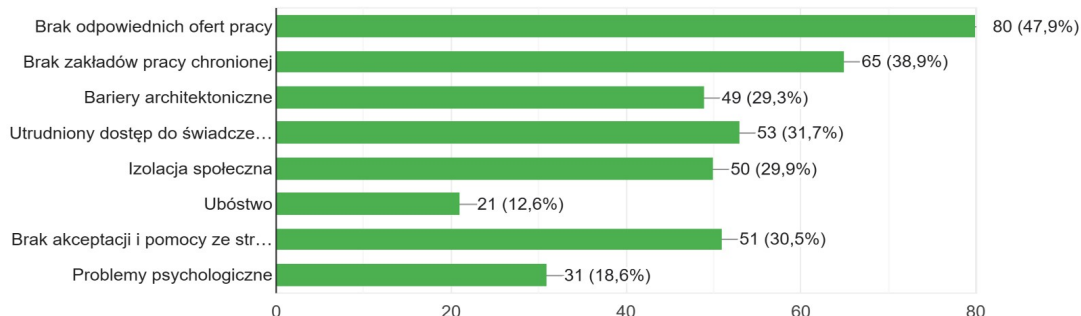
Wykres 6: Działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

W zakresie osób niepełnosprawnych i problemów społecznych (wykres nr 7) tej grupy, za najważniejsze problemy na terenie gminy Rejowiec Fabryczny respondenci uznali brak odpowiednich ofert pracy (47,9%), brak zakładów pracy chronionej (38,9%) oraz utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym rehabilitacyjnych (31,7%).

Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

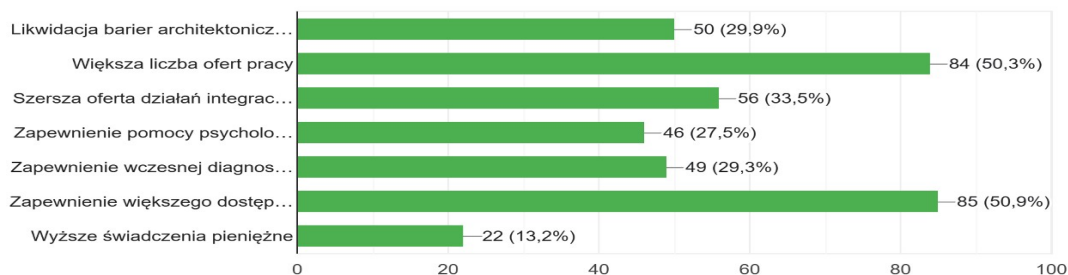
Wykres 7: Problemy osób niepełnosprawnych

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Według ankietowanych najistotniejszymi działaniami jakie trzeba podjąć w celu wsparcia osób niepełnosprawnych (wykres nr 8) dotyczy zapewnienia większego dostępu do wszechstronnej rehabilitacji (50,9%), większa liczba ofert pracy (50,3%), szersza oferta działań integracyjnych dla dorosłych (33,5%).

Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym w naszej gminie? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

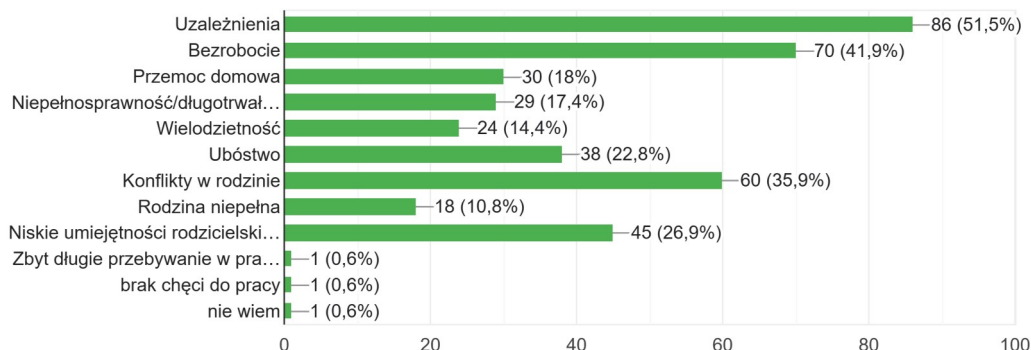
Wykres 8: Działania wspierające osoby niepełnosprawne

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Bezradność opiekuńczo - wychowawczą jako problem rodzin uznało 31,1% ankietowanych. W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa d...ego? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

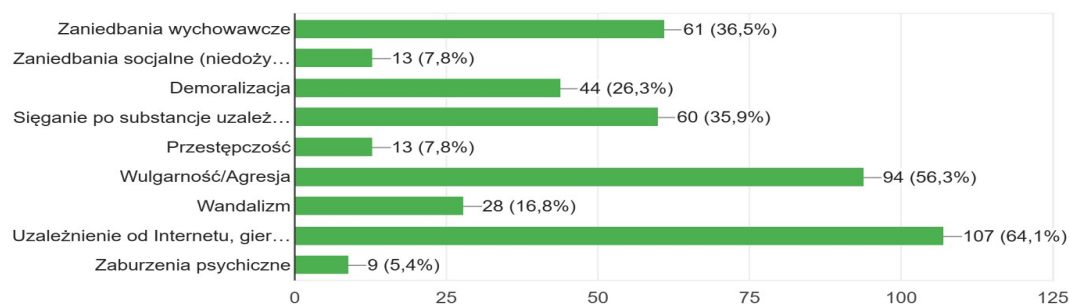
Wykres 9: Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Ponad połowa badanych w swojej ocenie jako główne przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych wskazała (wykres nr 9): uzależnienia (51,5%), bezrobocie (41,9%), konflikty w rodzinie (35,9%).

Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej w swoim otoczeniu? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

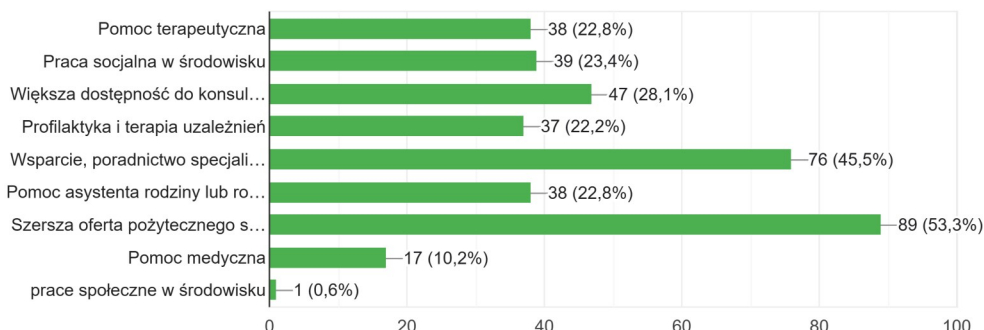

Wykres 10: Negatywne zjawiska wśród młodzieży

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

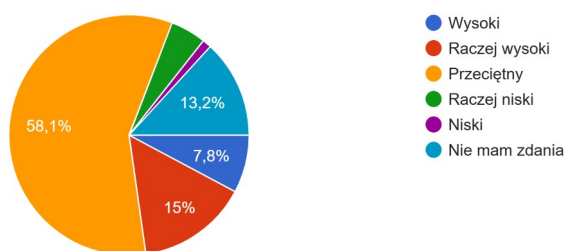
Wykres 11: Działania wspierające rodziny z trudnościami

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Najbardziej negatywnymi zjawiskami (wykres nr 10) dostrzeganymi wśród dzieci i młodzieży wskazano: uzależnienie od internetu i gier komputerowych, telefonu (64,1%), wulgarność, agresja (56,3%), zaniedbania wychowawcze (36,5%), a działaniami najbardziej ważnymi i pomocnymi (wykres nr 11) zdaniem ankietowanych, które by poprawiły sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi wymieniono szerszą ofertę pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (53,3%), wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukację rodzin (45,5%) oraz pracę socjalną w środowisku (23,4%).

Jaki jest Pana/Pani zdaniem poziom bezrobocia w Gminie Rejowiec Fabryczny?

167 odpowiedzi

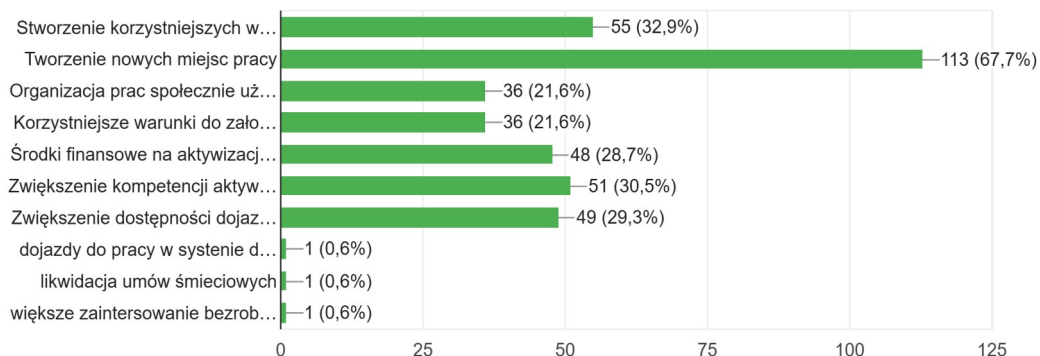

Wykres 12: Bezrobocie

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Jakie kroki należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

Wykres 13: Wsparcie bezrobotnych

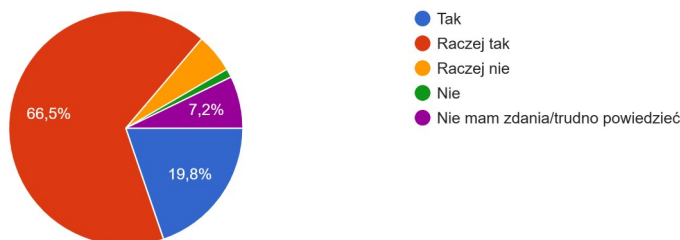
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Na pytanie: Jaki jest poziom bezrobocia w Gminie Rejowiec Fabryczny? (wykres nr 12) Zdecydowana większość ankietowanych (58,1%) uważa, że utrzymuje się na przeciętnym poziomie, natomiast najbardziej odpowiednimi krokami zmierzającymi do poprawy sytuacji (wykres nr 13) jest utworzenie nowych miejsc pracy (67,7%), stworzenie korzystniejszych warunków podjęcia pracy przez absolwentów szkół (32,9%), a także zwiększenie kompetencji aktywnego poszukiwania pracy (30,5%).

Kolejnym ważnym zagadnieniem poruszonym w ankiecie było poczucie bezpieczeństwa w Gminie Rejowiec Fabryczny (wykres nr 14).

Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny?

167 odpowiedzi

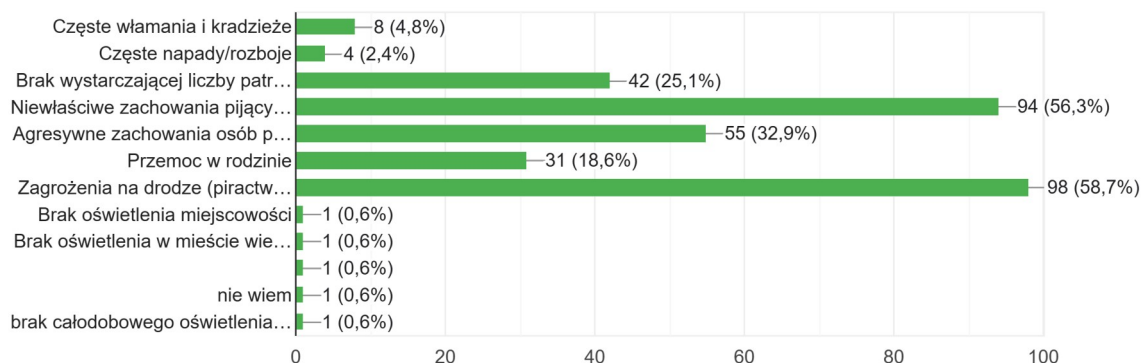

Wykres 14: Bezpieczeństwo

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Jakie są przyczyny Pana/Pani zdaniem braku poczucia bezpieczeństwa? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

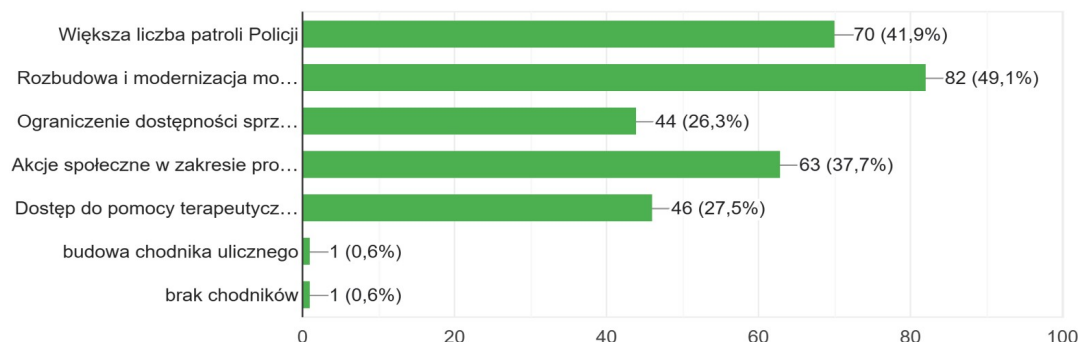
Wykres 15: Przyczyny braku bezpieczeństwa

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Zdecydowana większość uczestników badania deklaruje, że czuje się raczej bezpiecznie na terenie naszej gminy (66,5%). Jako przyczynę braku bezpieczeństwa (wykres nr 15) wskazano zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy 58,7%), niewłaściwe zachowanie pijących alkohol w miejscach publicznych (56,3%), agresywne zachowania osób pod wpływem środków psychoaktywnych (32,9%).

Co wpłynęłoby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w Gminie Rejowiec Fabryczny? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

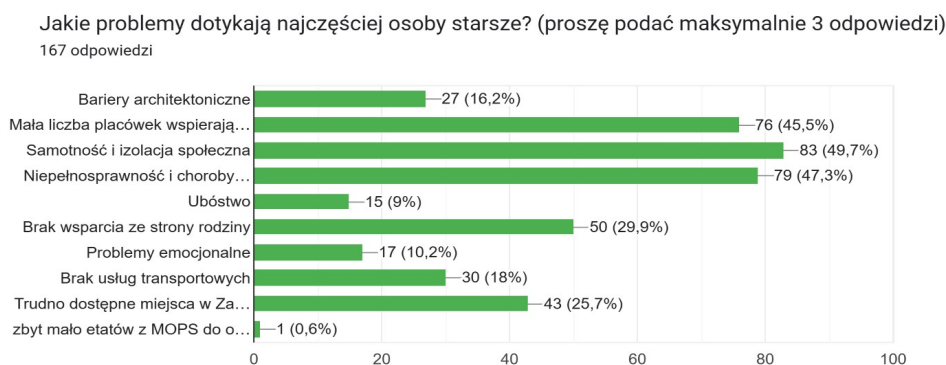

Wykres 16: Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Na szansę poprawy zwiększenia poczucia bezpieczeństwa (wykres nr 16) ankietowani wskazali potrzebę rozbudowy i modernizacji monitoringu (49,1%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (41,9%). Zwrócono także uwagę na potrzebę promowania bezpieczeństwa poprzez akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy (37,7%).

Ankieta starała się także rozpoznać potrzeby seniorów - najbardziej sędziwej części społeczności gminy. Za najważniejsze problemy społeczne osób starszych (wykres nr 17) ankietowani uznali problem dotyczący samotności i izolacji społecznej (49,7%), na drugim miejscu uplasowały się problemy seniorów związane z niepełnosprawnością i chorobami wieku podeszłego (47,3%), a także zwrócono uwagę na problem dotyczący niewystarczającej liczby placówek wspierających osoby starsze (45,5%).

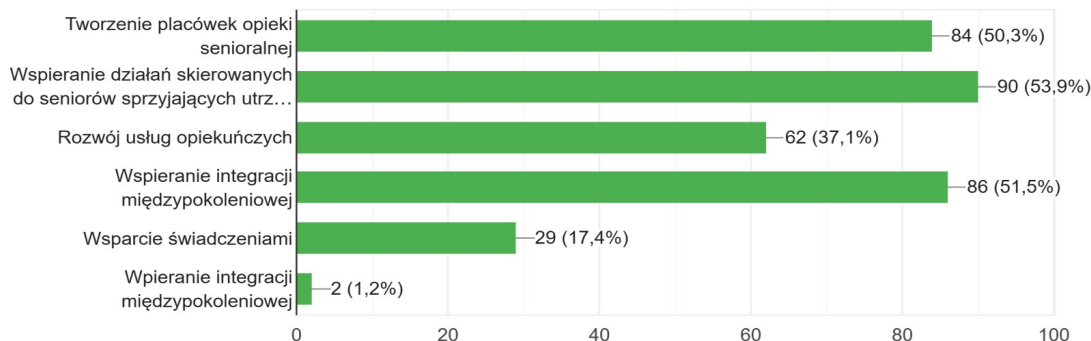
Wykres 17: Problemy osób starszych

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Ankieta zawierała również pytania dotyczące podjęcia konkretnych działań dla osób starszych w środowisku lokalnym.

Jakie działania Pana/Pani zdaniem należało by podjąć w celu poprawy życia osób starszych?
(proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

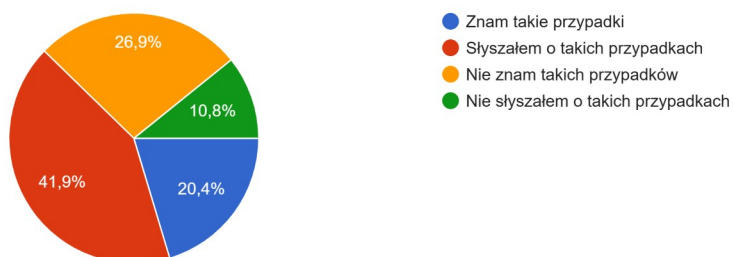
Wykres 18: Działania podejmowane w celu poprawy życia osób starszych

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Za najważniejsze potrzeby osób starszych (wykres nr 18) ankietowani wskazali wspieranie działań skierowanych do seniorów sprzyjających utrzymaniu ich samodzielności i aktywności (53,9%), wspieranie integracji międzypokoleniowej (51,5%), zwrócono także uwagę na potrzebę tworzenia placówek opieki senioralnej (50,3%).

Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy?

167 odpowiedzi

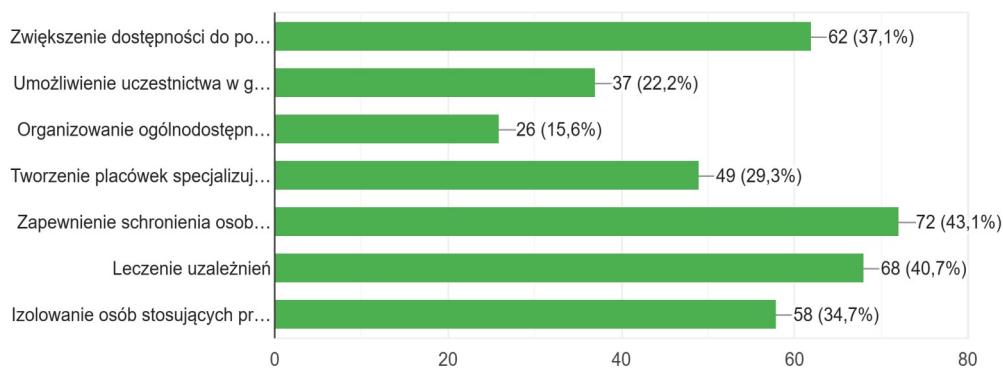

Wykres 19: Przemoc

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie?
(proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

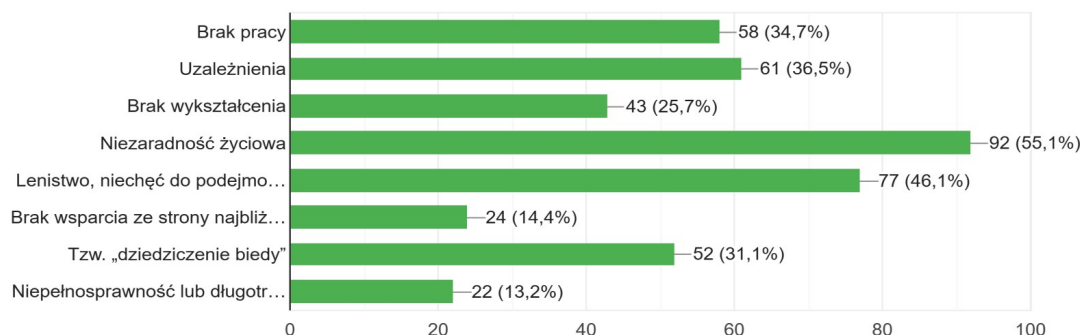
Wykres 20: Działania wspierające osoby doświadczające przemocy

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Mieszkańcy Gminy Rejowiec Fabryczny na pytanie: Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy (wykres nr 19)? Pytani najczęściej (41,9%) odpowiedzieli, że słyszeli o takich przypadkach, lub, że nie znają takich przypadków, co może sugerować, że problem przemocy w ocenie osób badanych, to zjawisko znikome – odosobnione przypadki pojawiające się na terenie naszej gminy. Pożądanymi działaniami zmierzającymi do całkowitego wyeliminowania problemu przemocy (wykres nr 20) jest przede wszystkim zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy (43,1%), leczenie uzależnień (40,7%), zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego (37,1%).

Co Pana/Pani zdaniem decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa?
(proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

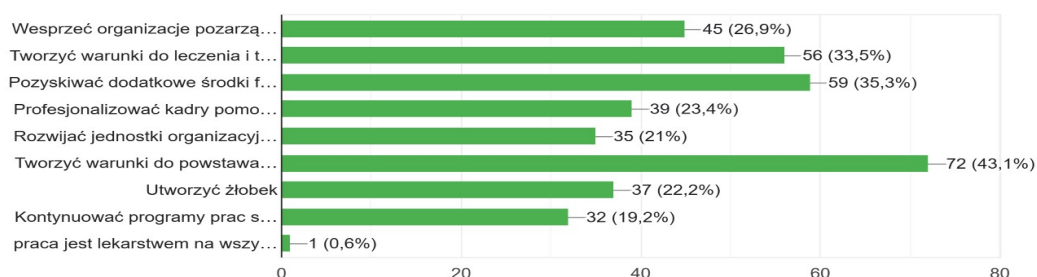
Wykres 21: Przyczyny popadania w ubóstwo

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

Z powyższych danych wynika, że według ankietowanych najbardziej destrukcyjnym czynnikiem jeśli chodzi o problem ubóstwa (wykres nr 21) jest niezaradność życiowa (55,1%). Zdaniem ankietowanych drugim poważnym problemem jest lenistwo i niechęć do podejmowania pracy (46,1%). Znaczna liczba badanych uznała, że w walce z ubóstwem skutecznie przeszkadzają uzależnienia (36,5%).

Jakie działania powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych? (proszę podać maksymalnie 3 odpowiedzi)

167 odpowiedzi

Wykres 22: Działania samorządu sprzyjające ograniczeniu problemów społecznych

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym

43,1% (72 osoby) uznało, że aby ograniczyć obszary problemów społecznych działania samorządu gminnego (wykres nr 22) powinny być ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc pracy, ankietowani uznali ponadto, że ograniczeniu problemów społecznych będzie sprzyjało

pozyskanie dodatkowych środków finansowych pozabudżetowych (np. środki unijne, z budżetu państwa (35,3%), wskazali także na potrzebę stworzenia odpowiednich warunków do leczenia terapii i zaburzeń psychicznych (zwłaszcza dzieci i młodzieży (33,5%).

Podsumowując wyniki badań ankietowych za najważniejsze problemy społeczne gminy Rejowiec Fabryczny należy uznać:

- UZALEŻNIENIA
- PROBLEMY OSÓB STARSZYCH
- BEZRADNOŚĆ
- BEZROBOCIE

Problemy te spowodowane są:

- NISKIM DOCHODEM LUB CAŁKOWITYM JEGO BRAKIEM
- NIEZARADNOŚCIĄ ŻYCIOWĄ
- BEZROBOCIEM

W stosunku do tych wiodących problemów należy podejmować odpowiednie działania celem ich niwelowania.

VI. ANALIZA SWOT.

Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron jednostki organizacyjnej zajmującej się pomocą społeczną oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną gminy. Analiza SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- **„mocnych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej wzmocnieniu;
- **„słabych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej i które niewyeliminowane będą ją osłabiać,
- **„szans”** – uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania

społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych,

- „zagrożeń” – uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

W analizie SWOT dla Gminy Rejowiec Fabryczny uwzględniono takie obszary jak:

- rodzina, osoby zagrożone i dotknięte: ubóstwem, niezaradnością, problemami uzależnień i bezrobociem;
- problemy osób starszych i niepełnosprawność.

Tabela 23. Rodzina, osoby zagrożone i dotknięte: ubóstwem, niezaradnością, problemami uzależnień i bezrobociem.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • efektywna praca socjalna • dostęp do usług społecznych • wykwalifikowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej • korzystnie usytuowany lokal Ośrodka Pomocy Społecznej • działalność Punktu Konsultacyjnego • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • prowadzenie akcji informacyjnych na temat zagrożeń uzależnień i przeciwdziałania przemocy • bezpłatna pomoc prawna • zaangażowanie placówek medycznych, oświatowych w celu podnoszenia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak asystenta rodziny • brak możliwości oferujących opiekę dla najmłodszych - żłobka na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny • spadek motywacji do działania w przypadku osób długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo • wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu • brak znajomości instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym • ograniczona oferta zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (bezpłatne) • słaba infrastruktura transportowa umożliwiająca dojazd do pracy

<p>świadomości społeczeństwa w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, aptek i punktu aptecznego • monitorowanie środowisk zagrożonych przez pielęgniarki środowiskowe • dobrze usytuowana sieć szkół podstawowych • prowadzenie działań mające na celu podniesienie poziomu nauczania • dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ciągle podnoszenie kwalifikacji pracowników OPS poprzez udział w szkoleniach oraz innych formach doskonalenia zawodowego • wykorzystanie środków unijnych na podnoszenie standardów opieki zdrowotnej • upowszechnianie ofert pracy i innych informacji na tablicach ogłoszeń w poszczególnych sołectwach • informowanie o możliwości skorzystania z usług poradnictwa zawodowego oraz szkoleń • działania mające na celu podnoszenie poziomu nauczania (doposażanie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne) • rozwój gminnej infrastruktury jako zachęta dla potencjalnych inwestorów 	<ul style="list-style-type: none"> • zubożenie środowiska • przemoc w cyberprzestrzeni • brak wykwalifikowanej kadry w służbie zdrowia wynikającej ze zbyt małej ilości chętnych do pracy w tym sektorze • wyjazdy lekarzy za granicę • zjawisko nielegalnego zatrudnienia • dziedziczenie bezradności i bezrobocia • migracje mieszkańców gminy za granicę w celach zarobkowych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób uzależnionych • brak ofert pracy

<p>tworzących nowe miejsca pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpropagowywanie programów i projektów skierowanych szczególnie do grup wykluczonych społecznie, bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym podnoszenie świadomości władz gminnych co do roli potrzeb sektora pomocy społecznej coraz wyższa świadomość społeczna na temat podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia tworzenie nowych miejsc pracy poprzez powstawanie gospodarstw agroturystycznych 	
---	--

Tabela 24. Problemy osób starszych i niepełnosprawność.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> zaangażowanie pracowników OPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym świadczenia dla osób niepełnosprawnych działalność Kół Gospodyń Wiejskich program „Senior +” dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy oraz pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> wykluczenie społeczne i samotność ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne – skutkujące starzeniem się społeczeństwa brak wsparcia na terenie gminy w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób chorych psychicznie brak transportu uwzględniającego indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych duża grupa osób starszych nie biorących udziału w życiu społecznym istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym i starszym codzienne

<p>w ich uzyskaniu</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu i jakości życia osób starszych 	<p>życie</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • likwidacja barier architektonicznych • zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych • realizacja projektów, spotkań integracyjnych mających na celu zaangażowanie osób niepełnosprawnych oraz starszych w życie społeczne • przyczynienie się do posiadania przez osoby niepełnosprawne większej wiedzy na temat przysługujących im praw oraz dostępnych form wsparcia • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych i starszych poprzez organizowanie pogadanek i wspólnych warsztatów • możliwość uzyskania pomocy dla osób niepełnosprawnych i starszych ze strony rodziny • rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych • podniesienie świadomości społeczeństwa z zakresie problemów osób starszych • uwzględnianie problematyki osób starszych w programach unijnych, krajowych i wojewódzkich; 	<ul style="list-style-type: none"> • postępujący proces starzenia się społeczeństwa • niskie świadczenie pieniężne związane z niepełnosprawnością • izolacja i brak akceptacji osób niepełnosprawnych i starszych • ograniczona liczba osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • zrzucenie odpowiedzialności za opiekę nad osobami starszymi na instytucje • wzrost wydatków gminy na zapewnienie osobom niepełnosprawnym i schorowanym całodobowej opieki • ryzyko wypalenia zawodowego oraz popadania w rutynę przez pracowników OPS • niemotywuujące wynagrodzenie pracowników socjalnych

Wymieniony wyżej katalog nie wyczerpuje wszystkich istniejących możliwości, wskazuje jednak najważniejsze obszary, które należy wziąć pod uwagę i które mogą mieć istotny wpływ na planowanie i realizację celów strategicznych.

VII. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

7.1. MISJA

Rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości, czyli określenie, do czego będziemy dążyli. Zdefiniowana misja powinna ściśle korespondować ze wskazaną wizją. Stąd misja kładzie szczególny nacisk na aktywność i wrażliwość społeczną mieszkańców gminy.

„Zwiększenie poziomu aktywności i wrażliwości społecznej mieszkańców oraz dążenie do skutecznego rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców dla osiągnięcia spójności społecznej i poprawy jakości życia w Gminie Rejowiec Fabryczny”.

7.2. WIZJA

Określenie wizji w Strategii w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pozwalającym na przedstawienie wizerunku gminy w perspektywie najbliższych sześciu lat. Sformułowana wizja odzwierciedla wyobrażenie o przyszłości Gminy Rejowiec Fabryczny, jako miejsca przyjaznego dla jego mieszkańców i sprzyjającego jego rozwojowi na różnych poziomach aktywności społecznej.

„Gmina Rejowiec Fabryczny to gmina zintegrowana społecznie, poprawiająca komfort życia mieszkańców, która tworzy warunki do rozwoju, a także umożliwia wysoką jakość życia”

7.3. CEL GŁÓWNY

Celem Strategii jest stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i potencjał, a także rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji społecznej. W oparciu o diagnozę oraz rozpoznane problemy społeczne Gminy celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024-2030 jest: **„Działanie na rzecz mieszkańców Gminy Rejowiec Fabryczny poprzez wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem, niezaradnością, przeciwdziałanie uzależnieniom i bezrobociu a także optymalizowanie i redukovanie problemów osób starszych i niepełnosprawnych”**. Powyższy cel Strategii obejmuje wszystkie jej obszary problemowe i adresowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia pozostają w gestii zainteresowania samorządu terytorialnego.

7.4. CELE STRATEGICZNE

W związku głównym celem Strategii zostały wyznaczone cele strategiczne, które obejmują różnorodne obszary działań na rzecz mieszkańców Gminy Rejowiec Fabryczny:

- 1) wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- 2) przeciwdziałanie uzależnieniom;
- 3) przeciwdziałanie przemocy domowej;
- 4) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym;
- 5) poprawa sytuacji osób bezrobotnych, przeciwdziałanie bezrobociu;
- 6) wsparcie rodzin, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego;

Poniższa tabela przedstawia cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny oraz działania niezbędne do realizacji celów, podmioty odpowiedzialne za ich realizację a także terminy realizacji.

Tabela 25. Cele szczegółowe.

Lp.	Cel strategiczny	Działania do realizacji	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Okres realizacji
1.	Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodzin.	- praca socjalna oraz wsparcie asystenta rodziny w rodzinach wychowujących dzieci,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- podejmowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych których głównym celem jest wzmocnianie więzi rodzinnych oraz nauka radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych,	Szkoły, Organizacje Pozarządowe, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- podnoszenie kompetencji osób pracujących z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji by mogły pokonywać problemy samodzielnie,	Szkoły, Organizacje Pozarządowe, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- zaspokajanie	OPS Gminy Rejowiec	Na bieżąco

		podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, pomoce szkolne czy odzież,	Fabryczny	2024 – 2030
		- podnoszenie kompetencji służb zajmujących się pracą z rodziną,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
2.	Przeciwdziałanie uzależnieniom.	- opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,	Gmina Rejowiec Fabryczny, GKRPA, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny, Policja, Szkoły	Na bieżąco 2024 – 2030
		- zapewnienie pomocy psychologicznej, terapeutycznej osobom uzależnionym i współuzależnionym,	Gmina Rejowiec Fabryczny, GKRPA, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- działania informacyjno edukacyjne,	Gmina Rejowiec Fabryczny, GKRPA, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką uzależnień,	Gmina Rejowiec Fabryczny, GKRPA, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
3.	Przeciwdziałanie przemocy domowej.	- realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,	Zespół Interdyscyplinarny, Gmina Rejowiec Fabryczny, GKRPA, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny, Policja, Szkoły	Na bieżąco 2024 – 2030
		- podejmowanie działań mających na celu	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny, Policja, Szkoły, Sąd,	Na bieżąco 2024 – 2030

		zmniejszenie zjawia przemocy domowej oraz ochronę ofiar przemocy,		
		- kształtowanie świadomości społeczeństwa lokalnego w zakresie problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej oraz doskonalenie lokalnego systemu przeciwdziałanie przemocy domowej,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny, Policja, Sąd, Organizacje Pozarządowe, Zespół Interdyscyplinarny,	Na bieżąco 2024 – 2030
		- kierowanie sprawców przemocy do uczestnictwa w programach korekcyjno - edukacyjnych i innych,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny, Starostwo Powiatowe, Zespół Interdyscyplinarny,	Na bieżąco 2024 – 2030
		- podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy domowej,	Zespół Interdyscyplinarny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
4.	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym.	- organizowanie i promowanie dziennych form wsparcia seniorów,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 w zależności od potrzeb i możliwości finansowych
		- podnoszenie jakości i dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 w zależności od potrzeb i możliwości finansowych
		- organizowanie usług sąsiedzkich,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 w zależności od potrzeb i możliwości finansowych

		- kierowanie do domów pomocy społecznej,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- wspieranie form aktywizacji osób starszych,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- wdrażanie programów osłonowych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 w zależności od potrzeb i możliwości finansowych
		- podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 w zależności od potrzeb i możliwości finansowych
		- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- spotkania integracyjne, międzypokoleniowe,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
5.	Poprawa sytuacji osób bezrobotnych, przeciwdziałanie bezrobociu.	- inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny, Gmina Rejowiec Fabryczny, PUP Chełm	Na bieżąco 2024 – 2030
		- organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych,	Gmina Rejowiec Fabryczny, PUP Chełm, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030
		- współpraca z lokalnymi podmiotami gospodarczymi w zakresie pośrednictwa w	Gmina Rejowiec Fabryczny, Pracodawcy, PUP Chełm, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030

		zatrudnieniu osób bezrobotnych z terenu gminy,		
		- monitorowanie zjawiska bezrobocia,	PUP Chełm, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi
		- współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia,	PUP Chełm, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny, Organizacje Pozarządowe	Na bieżąco 2024 – 2030
6.	Wsparcie rodzin, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.	- przyznawanie świadczeń finansowych przewidzianych ustawami,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi
		- pomoc rzeczowa w formie gorących posiłków,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi
		- pomoc rzeczowa i w naturze,	OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi
		- zapewnienie finansowania świadczeń i innych form wsparcia,	Gmina Rejowiec Fabryczny, OPS Gminy Rejowiec Fabryczny	Na bieżąco 2024 – 2030 zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi

VIII. WDROŻENIE, MONITORING, EWALUACJA

Wdrożenie strategii rozpocznie się podjęciem uchwały przez Radę Gminy Rejowiec Fabryczny w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwiązywalna Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024 – 2030. Następnie dokument Strategii zostanie opublikowany na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny oraz przekazany do realizacji przez podmioty odpowiedzialne za poszczególne zadania.

W myśl art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024 – 2030 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Rejowiec Fabryczny. Niemniej jednak założone cele mogą zostać osiągnięte tylko dzięki pełnemu zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, partnerów publicznych i prywatnych oraz członków społeczności lokalnej.

Monitoring realizacji strategii prowadzony będzie na bieżąco, raz w roku do 31 marca Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej składa Radzie Gminy sprawozdanie, w którym to będzie informował w/w organ o stanie realizacji zadań wynikających ze strategii. Powyższe ma uzasadnienie w art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024 – 2030 jest dokumentem o charakterze otwartym i elastycznym. W przypadku pojawienia się nowych możliwości organizacyjnych, prawnych, nowych potrzeb społecznych przewidujemy możliwość uzupełnienia jej o koncepcję wdrażania nowych inicjatyw i programów, działań. Niniejsza Strategia będzie realizowana w zgodzie z postanowieniami gminnych programów, a w szczególności takich dokumentów jak:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii;
- Gminny Program Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- Gminny Program Wspierania Rodziny.

Sprawozdania ze stopnia realizacji m. in. w/w służyc będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzeniu ewaluacji.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy przyczyniły się one do realizacji celów strategii.

Ewaluacja przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych, wskaźników pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

8.1. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ

W celu oceny wdrożenia Strategii zostaną wykorzystane poniższe wskaźniki:

Tabela 26. Wskaźniki realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024 – 2030.

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźniki realizacji celów
1.	Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodzin.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach pomocy społecznej; • liczba osób korzystających z porad psychologicznych, prawnych, socjalnych; • liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; • liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny; • koszty poniesione na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej; •
2.	Przeciwdziałanie uzależnieniom.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób skierowanych do GKRPA; • Liczba osób skierowanych do punktu konsultacyjnego; • liczba osób objętych programami na rzecz osób uzależnionych; • liczba osób skierowanych do podjęcia terapii stacjonarnej; • liczba kampanii informacyjnych dotyczących uzależnień; •
3.	Przeciwdziałanie przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty; • Liczba powołanych grup – diagnostyczno pomocowych; • liczba ofiar przemocy;

		<ul style="list-style-type: none"> • liczba sprawców przemocy; • liczba osób korzystających z pomocy: psychologicznej terapeutycznej, prawnej w związku z przemocą domową; • liczba kampanii informacyjnych na temat przemocy domowej; • liczba wniosków do prokuratury w celu skazania sprawców lub podjęcia innych działań;
4.	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych; • liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych; • koszt usług opiekuńczych; • liczba zatrudnionych opiekunek środowiskowych; • liczba osób korzystających z domów pomocy społecznej; • liczba osób, którym udzielono pomocy w celu pobytu w ZOL;
5.	Poprawa sytuacji osób bezrobotnych, przeciwdziałanie bezrobociu.	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób bezrobotnych skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych; • liczba osób bezrobotnych skierowanych do wykonywania prac interwencyjnych lub podobnych; • liczba osób skierowanych do pracy za pośrednictwem fundacji Fuga Mundi; • liczba osób bezrobotnych korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej w różnej formie;

		<ul style="list-style-type: none"> •
6.	Wsparcie rodzin, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających z finansowych form wsparcia z ośrodka pomocy społecznej; • Liczba osób korzystających z rzeczowych form wsparcia z ośrodka pomocy społecznej; • liczba osób objętych bezpłatnymi gorącymi posiłkami; • wysokość środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na świadczenia z pomocy społecznej; • liczba projektów i programów osłonowych;

IX. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Zaplanowane w Strategii cele i działania wymagają zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację, stąd ważne jest określenie źródeł finansowania i wysokości potrzebnych środków. Ramy finansowe to element, który zgodnie z art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej obligatoryjnie powinna zawierać Strategia. Ustawodawca nie określił jednak dokładnie sposobu formułowania ram finansowych i nie wyjaśnił, jak szczegółowo element ten powinien być skonstruowany, co pozwala na dowolność w jego konstrukcji, dlatego ramy finansowe projektowanych działań nakreślone w niniejszym dokumencie nie mogą mieć charakteru ostatecznego. Prognozuje się zatem, że środki finansowe przeznaczone na realizację celów zawartych w strategii pochodzą w szczególności z:

- budżetu gminy,
- budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań zleconych,
- innych.

Określenie w sposób szczegółowy i wyczerpujący wysokości planowanych środków na realizację celów niniejszej Strategii nie jest możliwe, z uwagi na długi okres obowiązywania dokumentu, a także zróżnicowane w czasie możliwości finansowe gminy oraz wiele innych czynników zewnętrznych, jak np. zmienna sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, nowelizacje prawa, zmiany na rynku pracy czy zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń socjalnych.

X. ZAKOŃCZENIE

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024 – 2030 będzie kontynuacją poprzedniego dokumentu. Z analizy przeprowadzonych badań, konsultacji społecznych oraz analizy SWOT wynika, że nadal większą uwagę należy poświęcić wsparciu rodzin, które są zagrożone i dotknięte ubóstwem, niezaradnością, problemami uzależnień i bezrobociem. Należy przeciwdziałać różnym formom wykluczenia społecznego, ubóstwu, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przemocy w rodzinach oraz problemowi uzależnień. Cele i kierunki działań nakreślone w Strategii to dalsza pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym mająca na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie problemów i zagrożeń w stosunku do tej grupy społeczeństwa. Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny harmonijnie wkomponują się w cele, które są realizowane zgodnie ze Strategią Usług Społecznych do roku 2030, Krajowym Programem Zapobiegania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020, Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030, Strategią Rozwoju Powiatu Chełmskiego na lata 2021 – 2026 oraz Strategią rozwoju Gminy Rejowiec Fabryczny. Głównym założeniem strategii jest to, by realizacja celów w niej zawarta przyczyniła się do podniesienia poziomu jakości życia mieszkańców Gminy Rejowiec Fabryczny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych. Opracowanie Strategii ma charakter prognozowy. Jest to dokument otwarty podlegający okresowym weryfikacjom, gdy zajdzie taka potrzeba – modyfikacjom, ponieważ okres, na który Strategia jest opracowywana jest dość długi może zajść potrzeba zmiany, może pojawić się także potrzeba nowej diagnozy problemu, spowodowana nagle zmieniającą się rzeczywistością społeczną, ekonomiczną zmianą prawa, finansową lub zdrowotną.

XI. SPIS TABEL I WYKRESÓW

1. Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Rejowiec Fabryczny w latach 2020-2022.
2. Tabela 2. Statystyka mieszkańców według wieku w latach 2020-2022.
3. Tabela 3. Gospodarka wodna w latach 2020-2022.
4. Tabela 4. Gospodarka śmieciowa w latach 2020-2022
5. Tabela 5. Oczyszczalnie ścieków w latach 2020-2022
6. Tabela 6. Gospodarka gazowa w latach 2020-2022
7. Tabela 7. Szkoły na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny
8. Tabela 8. Przestępstwa odnotowane na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny wg rodzaju
9. Tabela 9. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu
10. Tabela 10. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie
11. Tabela 11. Zestawienie zdarzeń na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny
12. Tabela 12. Osoby bezrobotne na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny w latach 2020 – 2022
13. Tabela 13. Powierzchnia użytkowa w Gminie Rejowiec Fabryczny
14. Tabela 14. Działalność gospodarcza na terenie Gminy Rejowiec Fabryczny
15. Tabela 15. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną lata 2020-2022
16. Tabela 16. Powody przyznania pomocy w latach 2020 – 2022
17. Tabela 17. Sytuacja materialna gospodarstw domowych
18. Tabela 18. Struktura bezrobocia w latach 2020 – 2022
19. Tabela 19. Liczba osób korzystających z Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2020 -2022
20. Tabela 20. Pobyt w domu pomocy społecznej w latach 20220 -2022
21. Tabela 21. Usługi opiekuńcze w latach 2020 – 2022
22. Tabela 22. Niebieskie karty w latach 2020 – 2022
23. Tabela 23. Rodziny i osoby zagrożone i dotknięte: ubóstwem, wykluczeniem społecznym, problemami uzależnień, przemocy w rodzinie
24. Tabela 24. Problemy osób starszych i niepełnosprawność
25. Tabela 25. Cele szczegółowe
26. Tabela 26. Wskaźniki realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rejowiec Fabryczny na lata 2024 – 2030
27. Wykres 1: Podział ze względu na płeć
28. Wykres 2: Podział ze względu na wiek

29. Wykres 3: Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego
30. Wykres 4: Problemy społeczne
31. Wykres 5: Przyczyny występowania problemów społecznych
32. Wykres 6: Działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin
33. Wykres 7: Problemy osób niepełnosprawnych
34. Wykres 8: Działania wspierające osoby niepełnosprawne
35. Wykres 9: Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
36. Wykres 10: Negatywne zjawiska wśród młodzieży
37. Wykres 11: Działania wspierające rodziny z trudnościami
38. Wykres 12: Bezrobocie
39. Wykres 13: Wsparcie bezrobotnych
40. Wykres 14: Bezpieczeństwo
41. Wykres 15: Przyczyny braku bezpieczeństwa
42. Wykres 16: Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa
43. Wykres 17: Problemy osób starszych
44. Wykres 18: Działania podejmowane w celu poprawy życia osób starszych
45. Wykres 19: Przemoc
46. Wykres 20: Działania wspierające osoby doświadczające przemocy
47. Wykres 21: Przyczyny popadania w ubóstwo
48. Wykres 22: Działania samorządu sprzyjające ograniczeniu problemów społecznych